

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره یازدهم - سال اول

تاریخ چاپ .../.../.....

شماره چاپ

شماره سابقه چاپ

شماره ثبت

۱۹۶

گزارش یک‌شوری

شماره ۱۹۶

تاریخ ۱۴۰۲/۲/۲۴

طرح جامع مدیریت شهری و روستایی که جهت رسیدگی به کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها به عنوان کمیسیون اصلی ارجاع شده بود، طی جلسات متعدد با حضور مسئولان دستگاه‌های اجرائی ذی ربط و کارشناسان مرکز پژوهشها مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۱/۴ با اصلاحاتی در متن به شرح زیر به تصویب رسید.

اینک گزارش آن در اجرای ماده (۱۴۳) قانون آیین نامه داخلی تقدیم مجلس شورای اسلامی می‌گردد.

رئیس کمیسیون امور داخلی کشور و شوراها

محمدصالح جوکار

معاونت قوانین

طرح جامع مدیریت شهری و روستایی

بخش اول: کلیات

ماده ۱- در راستای اجرای بندهای ۸، ۹ و ۱۰ از اصل سوم و اصول ششم، هفتم، دوازدهم، یکصدم یکصد و یکم، یکصد و دوم، یکصد و سوم، یکصد و پنجم، یکصد و ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی سیاست‌های کلی نظام، سند چشم‌انداز نظام جمهوری اسلامی ایران و نیز تحقق توسعه پایدار، ارتقای کیفیت زندگی، گسترش عدالت، تأمین حقوق شهروندی و ایجاد محیط زیست سالم در شهرها و روستاها، مردم‌سالاری دینی، شهروندمداری، تمرکززدایی، تاب‌آوری، مشارکت مردم در اداره‌ی امور عمومی، واگذاری تصدی‌های دولت به نهادهای محلی و هماهنگ‌سازی مأموریت‌ها و وظایف در محدوده و حریم شهر یا روستا، امور شهری و روستایی بر اساس این قانون مدیریت می‌شود.

ماده ۲- اصول حاکم بر نهاد مدیریت شهری و روستایی ایران عبارتند از:

- ۱- اتکا به آرای عمومی در انتخاب اعضای شوراها
- ۲- تفکیک امور محلی از ملی با واگذاری امور محلی به مدیریت شهری و روستایی با تأکید بر رعایت اصول وحدت ملی، تمامیت ارضی و تبعیت از حکومت مرکزی و تخصیص منابع عمومی براساس تفکیک مذکور
- ۳- رعایت مقتضیات محلی، یکپارچگی و هماهنگی در مدیریت شهری و روستایی
- ۴- شفافیت، مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی مدیریت شهری و روستایی به شهروندان و مراجع قانونی و کاهش حیطه مسئولیت‌ها و پاسخ‌گویی مستقیم مدیریت ملی
- ۵- ظرفیت‌سازی، توانمندسازی و نهادسازی مدیریت شهری و روستایی با توجه به اصول علمی
- ۶- مدیریت هماهنگ و یک‌پارچه امور شهرها و روستاها

ماده ۳- قلمرو این قانون، حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی، آموزشی، توسعه و عمران شهری، شهرسازی، خدمات و محیط زیست و اقتصاد شهری یا روستایی و سایر موارد تعیین شده در این قانون، به استثنای امور امنیتی، دفاعی و قضایی است که توسط شهرداری و دهیاری در محدوده و حریم شهر یا روستا قابل انجام است.

ماده ۴- - اداره و انجام تکالیف امور غیر حاکمیتی محول به دستگاه‌ها، سازمان‌ها، و نهادهای دولتی مقرر در ماده ۲۹ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ وفق مفاد ماده ۳ این قانون به شهرداری‌ها و حسب مورد به دهیاری‌ها واگذار می‌شود.

ماده ۵- عبارات و اصطلاحات به‌کار رفته در این قانون دارای معانی مشروح زیر است:

۱. آلودگی محیط‌زیست:

تولید، پخش، انتشار، تخلیه یا آمیختن هر نوع ماده‌ی خارجی اعم از جامد، مایع و گاز در آب، هوا، خاک و زمین، یا ایجاد تشعشع و امواج در محیط زیست، به‌میزان و مقداری که کیفیت فیزیکی، شیمیایی، زیستی و آلودگی زیستی آن را به نحوی تغییر دهد که به حال انسان، سایر موجودات زنده، گیاهان و آثار یا ابنیه زیان‌آور باشد.

۲. آلودگی آب:

تغییر مواد محلول یا معلق، یا تغییر درجه حرارت یا دیگر خواص فیزیکی، شیمیایی یا آلودگی زیستی آب در حدی که آب را برای مصارفی که برای آن مقرر است، به تشخیص سازمان ملی استاندارد ایران زیان‌آور یا غیرمفید سازد.

۳. آلودگی بویایی:

پخش و انتشار هرگونه بوی نامطبوع و آزاردهنده در فضای باز، بیش از حد میزان مقرر و مجازی که حسب تبصره ماده ۱۲ قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۵ تعیین می‌شود.

۴. آلودگی صوتی:

پخش و انتشار هرگونه صوت و صدا و ارتعاش بیش از حد مقرر و مجاز در فضای باز و مسقف.

۵. آلودگی نوری:

تابش و انتشار نورهای غیرطبیعی در محیط زیست به‌صورت مزاحم و آزاردهنده، به نحوی که در صورت تداوم برای سلامت انسان زیان‌آور باشد و باعث اختلال در دید، آسیب‌های چشمی، کاهش تمرکز ذهن یا سایر مشکلات روانی و جسمی و زیست محیطی شود.

۶. آماده‌سازی اراضی شهری و روستایی:

عبارت از مجموعه عملیاتی است که مطابق دستورالعمل وزیر راه و شهرسازی زمین را برای احداث مسکن مهیا می‌سازد که شامل موارد زیر می‌باشد:

الف - عملیات زیربنایی از قبل تعیین بروکف، تسطیح و آسفالت معابر، تأمین شبکه‌های تأسیساتی آب و برق، جمع‌آوری و دفع آبهای سطحی و فاضلاب و غیره.

ب - عملیات روستایی مانند احداث مدارس، درمانگاه، واحد انتظامی، فضای سبز، اداره آتش‌نشانی، اماکن تجاری و نظایر آن

۷. امور محلی:

کلیه امور از جمله امور اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و رفاهی به غیر از اموری که صرفاً جنبه ملی و کشوری دارند و نیز استثنائات مذکور در ماده سه این قانون، امور محلی است که تصمیم‌گیری و اجرای آن‌ها در محدوده و حریم شهر یا روستا و با مشارکت و نظارت مردم و نمایندگان شورای اسلامی شهر و روستا مبتنی بر مقتضیات محلی صورت می‌گیرد.

۸. اصول بهداشتی:

کلیه اصول و ضوابطی که رعایت آن موجب تأمین، حفظ و ارتقای بهداشت و سلامت فردی، روانی، اجتماعی و محیطی شهروندان مطابق با استانداردهای بهداشت عمومی از قبیل رفع آلودگی هوا، آلودگی آب، آلودگی صوتی، تأمین نور بهداشتی و

طبیعی، تهویه مطبوع هوا، گرمایش و سرمایش، امواج، رنگ و دفع فاضلاب می‌شود و در چارچوب قوانین موضوعه الزامی است.
۹. اصول فنی ساختمان:

مقررات و مشخصاتی که رعایت آن‌ها درباره استحکام ساختمان، تأسیسات و تجهیزات، برق، الکترونیک، مکانیک، مسائل ایمنی و کاربرد مواد و مصالح ساختمانی الزامی است.

۱۰. اصول شهرسازی:

مجموعه‌ای از دستورالعمل و مقررات اطلاق می‌شود که توسط مراجع تصویب طرح‌های توسعه شهری جامع، هادی، تفصیلی در مورد انواع ساختمان‌ها و اراضی در محدوده حریم شهر و محدوده روستا تصویب گردیده و رعایت آن الزامی است.

۱۱. بوستان:

فضای سبز شهری و روستایی عمومی تجهیز شده‌ای که دارای عملکرد زیست محیطی (اکولوژیکی) - اجتماعی است و امکان استفاده از آن برای عموم مردم میسر می‌باشد.

۱۲. بهای خدمات شهری و روستایی:

وجوهی که شهرداری یا دهیاری در حدود قوانین و مقررات مربوط در قبال ارائه خدمات و متناسب با میزان استفاده از آن با تصویب شورای اسلامی شهر یا روستا وصول می‌کند.

۱۳. پسماند:

مواد جامد، گاز و مایع (غیر از فاضلاب) که به طور مستقیم یا غیرمستقیم حاصل فعالیت انسان است و از نظر تولیدکننده زاید تلقی می‌شود، یا قابلیت استفاده از آن در محل تولید وجود ندارد.

۱۴. پسماندهای شهری و روستایی:

پسماندهایی که در محدوده و حریم شهر و محدوده روستا تولید می‌شوند.

۱۵. تخلف ساختمانی:

نقض قوانین، مقررات و دستورالعمل طرح‌های توسعه مصوب، قوانین معماری، شهرسازی و مقررات ملی ساختمان اعم از فنی، ایمنی و بهداشتی و هرگونه عملیات ساختمانی بدون پروانه و یا مغایر با پروانه صادره.

۱۶. تاب‌آوری:

توانایی ایستادگی و تداوم کارایی سیستم شهری در مقابل شوک‌ها، جذب شوک‌ها و انعطاف پذیری.

۱۷. تفکیک اراضی:

تقسیم یک قطعه زمین دارای حدود مشخص و سند مالکیت رسمی به چند قطعه.

۱۸. پدافند غیر عامل:

مجموعه اقداماتی که بدون به‌کارگیری سلاح و تجهیزات نظامی به‌کار گرفته شود و در نتیجه باعث کاهش آسیب‌پذیری، افزایش پایداری ملی، تسهیل مدیریت بحران، تداوم کارکرد فعالیت‌های ضروری و تولید بازدارندگی دفاعی در برابر تهدیدات و اقدامات نظامی دشمن می‌گردد.

۱۹. پروانه ساختمان:

مجوز کتبی شهرداری یا دهیاری جهت انجام عملیات ساختمانی، که با رعایت کلیه مقررات شهرسازی، مقررات ملی ساختمان و کلیه اسناد فرادست، به‌ویژه طرح‌های توسعه، صادر می‌گردد و به موجب آن، اجازه انجام عملیات ساختمانی تحت نظر مراجع ذی صلاح ارائه می‌شود.

۲۰. توسعه پایدار روستائی:

برنامه‌ای است که به منظور بهبود کیفیت زندگی و تأمین معیشت پایدار در روستاها با تأکید ویژه بر توانمندسازی اقشار فقیر و آسیب‌پذیر و با در نظر گرفتن همه ابعاد اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی حیات روستا تعیین و برنامه عملیاتی آن طی یک فرآیند نظام‌مند، طراحی، اجرا، ارزشیابی و اصلاح می‌شود.

۲۱. حفاظت محیط زیست شهری و روستایی:

اتخاذ سیاست‌ها، تدابیر و اقدامات لازم برای حفظ و حمایت شهروندان در برابر آن دسته از شرایط و عوامل تهدیدکننده محیط زیست که سلامت روانی و جسمی شهروندان را به مخاطره می‌اندازد؛ و همچنین پیشگیری و ممانعت از هر نوع آلودگی و اقدام مخربی که باعث برهم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست شهری یا روستایی می‌شود.

۲۲. حریم شهر:

قسمتی از اراضی بلافصل پیرامون محدوده‌ی شهر که با رویکرد حفظ اراضی کشاورزی، جنگل‌ها، باغات، دشت‌ها، دره‌ها، کوه‌ها، کویرها و حفاظت، در مقابل ساخت وسازهای غیر قانونی، به منظور ذخیره و پیش‌بینی بلند مدت آتی شهر پس از افق طرح جامع و استقرار فعالیت‌های غیرمسکونی شهری و منطقه‌ای که استقرار آن در داخل محدوده امکان‌پذیر نمی‌باشد، تعیین می‌شود.

۲۳. حریم روستا:

حریم روستا قسمتی از اراضی بلافصل پیرامون محدوده روستاست که با رویکرد و اولویت حفاظت از اراضی کشاورزی، باغات و جنگل‌ها و تأمین نیازهای آتی بلند مدت روستا در طرح هادی تعیین می‌گردد.

۲۴. دهیاری:

نهاد عمومی غیر دولتی و دستگاه اجرائی است که به منظور تحقق توسعه پایدار روستائی، براساس طرح‌های بالادستی مصوب و زیر نظر شورای اسلامی روستا، انجام امور عمومی با ماهیت محلی را از طریق جلب همکاری مردم، در محدوده و حریم روستا یا مجموعه‌ای از روستاها برعهده دارد.

۲۵. ذی‌نفع:

شخص حقیقی یا حقوقی که به موجب قانون یا قرارداد از منافع ملک بهره‌مند می‌شود.

۲۶. زمین محصور:

کلیه‌ی اراضی و املاکی که به نحوی از انحا محصور شده، چه دارای درب ورودی باشد یا نباشد. اراضی و املاک فاقد وضعیت مذکور غیرمحصور است.

۲۷. زیرساخت شهری یا روستایی:

اماکن، امکانات، تأسیسات و تجهیزاتی که زمینه و بستر مناسب برای همکاری و مشارکت شهروندان در مدیریت امور شهری و روستایی و رشد و تعالی فرهنگی و استفاده عادلانه از نعمات الهی، محیط زیست سالم و خدمات شهری و روستایی و موجبات بهبود و ارتقای کیفیت زیست برای شهروندان و نسل‌های آینده را فراهم می‌نماید.

۲۸. طرح‌های توسعه شهری:

شامل طرح‌های جامع، تفصیلی و هادی شهری که طبق قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی تعریف شده است.

۲۹. عوارض:

وجوهی که شهرداری یا دهیاری از اشخاص حقیقی یا حقوقی برخوردار از خدمات شهری یا روستایی، مطابق اختیارات قانونی و مصوبه شورا برای مخارج آن دسته از خدمات شهری یا روستایی وصول می‌کند که خدمات‌گیرنده مشخص ندارد و باید بر اساس مقررات هزینه شود.

۳۰. عملیات ساختمانی:

هرگونه فعالیت موقت یا دائم، از جمله دیوارکشی، نما سازی، تخریب، نمونه‌برداری زمین شناسی (ژئوتکنیک)، گودبرداری، حفاری، خاک‌برداری، خاک‌ریزی و ساخت‌وساز خواه با مصالح ساختمانی طبیعی یا مصنوعی انجام شود و موجب تغییر فیزیکی در عرصه‌ی زمین و مستحذات غیرمنقول در آن شود، اعم از اینکه در فضای روی سطح زمین باشد یا در فضای زیر سطح.

۳۱. فاضلاب:

هر نوع ماده مایع یا آب آلوده به مواد آلاینده، یا روان‌آب‌های آلوده‌ی که حاصل فعالیت‌های صنعتی، کشاورزی، دامداری، شهری، روستایی، خانگی، بیمارستانی، آزمایشگاهی یا امثال آن است

۳۲. فضای سبز شهری و روستایی:

محدوده‌هایی از بافت شهری یا روستایی با پوشش گیاهی، از جمله اراضی مشجر که نوعاً فاقد کاربری‌های مسکونی، تجاری، خدماتی و زراعی بوده و شامل فضاهای سبز عمومی، دولتی و خصوصی است.

۳۳. فضای سبز خیابانی:

فضای سبز شهری عمومی که به طور معمول حاشیه باریکی از حد فاصل مسیرهای پیاده‌رو و سواره‌رو و یا بین دو مسیر رفت و برگشت در بلوارها را تشکیل می‌دهد یا به صورت متمرکز در فضاهای نسبتاً کوچک میدان‌ها یا در زمین‌های پیرامون بزرگراه‌ها و خیابان‌ها شکل گرفته است.

۳۴. کمربند فضای سبز:

فضای سبز عمومی که بر اساس ضوابط معین به منظور جلوگیری از رشد بی‌رویه شهر و روستا و واپایی گسترش آن ایجاد شده، و دارای کارکرد زیست محیطی (اکولوژیکی) - اجتماعی است.

۳۵. کلان‌شهر:

کلان‌شهر به محدوده جغرافیایی با حدود مشخص، دارای بافت مترامی از بناها، فضاها و دسترسی‌ها که به‌طور همگن و متوازن در کنار یکدیگر و در عرصه‌ای از طبیعت، استقرار یافته و بیش از یک میلیون نفر جمعیت در آن ساکن و به فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی، صنعتی، خدماتی و اداری مشغول بوده و یکی از مهم‌ترین کانون‌های تعاملات و مناسبات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، آموزشی و درمانی در محدوده‌ی نفوذ و جذب خود را تشکیل می‌دهد و در تولید و توزیع خدمات به خودکفایی نسبی رسیده باشد اطلاق می‌شود.

۳۶. گواهی عدم خلاف ساختمان:

تأییدیه‌ای که توسط شهرداری به درخواست مالک یا نماینده قانونی او در هر مرحله قبل از صدور گواهی پایان کار ساختمان برای ساختمان موجود صادر و به موجب آن عدم مغایرت عملیات ساختمانی با وضع موجود ساختمان با پروانه ساختمانی اعلام می‌شود.

۳۷. گواهی پایان کار ساختمان:

تأییدیه‌ای که توسط شهرداری صادر و به موجب آن خاتمه عملیات ساختمانی و عدم مغایرت با مشخصات مندرج در پروانه ساختمان اعلام می‌شود.

۳۸. مدیریت شهری و روستایی:

مدیریت امور شهر یا روستا به منظور ارتقای شاخص‌های زندگی در ابعاد مختلف اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری و مشارکت مردم و با هدف دستیابی به توسعه همه‌جانبه و پایدار محلی که از دو رکن شورای اسلامی شهر یا روستا و شهرداری یا دهیاری تشکیل، و به تریبی که در این قانون و یا سایر قوانین مرتبط، پیش‌بینی شده یا می‌شود، اعمال می‌شود.

۳۹. مهندس ناظر:

شخصی حقیقی یا حقوقی که طبق قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴/۱۲/۲۲، دارای پروانه‌ی اشتغال به کار مهندسی از وزارت راه و شهرسازی است و در حدود صلاحیت خود، مسئولیت نظارت بر تمام یا قسمتی از عملیات ساختمانی، شامل: عمران، معماری، تاسیسات مکانیکی، برقی، ترافیک، شهرسازی، نقشه برداری، تخریب، گودبرداری، پی‌سازی، احداث، توسعه، تعمیر اساسی و تقویت بنا، خاک‌برداری، خاک‌ریزی، تسطیح زمین و ساخت قطعات پیش‌ساخته در محل کارگاه ساختمانی، حفر چاه‌ها و مجاری آب و فاضلاب و سایر تاسیسات زیربنایی و همچنین اصول و قواعد فنی حاکم بر هر یک از آنها را به منظور اطمینان از ایمنی، بهداشت، بهره‌دهی مناسب، آسایش و صرفه اقتصادی به عهده دارد.

۴۰. مسئول آلودگی:

هر شخص حقیقی که مدیریت، اداره یا تصدی منابع مولد آلودگی را خواه برای خود، خواه به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر بر عهده داشته و یا شخصاً به طرق مختلف، عامل ایجاد آلودگی باشد.

۴۱. مراکز خطرزا:

مراکز که قادرند تحت شرایطی سلامت و ایمنی انسان و محیط را به مخاطره انداخته و سبب خسارات مادی و معنوی گردند

ماده ۶- شوراها و شوراهای اسلامی شهر و روستا دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده، حق اقامه دعوی علیه اشخاص حقیقی و حقوقی و دفاع در مقابل دعاوی آنان علیه شورا را دارند.

ماده ۷- شورای اسلامی شهر یا روستا در چارچوب قوانین و مقررات به عنوان رکن تصمیم‌گیر و واضع مقررات شهری یا روستایی بوده و ناظر بر اجرای مصوبات خود و سایر مقررات لازم‌الاجرا در امور شهری یا روستایی می‌باشد.

ماده ۸- حذف شد.

بخش دوم: شورای اسلامی شهر و روستا

ماده ۹- وظایف و اختیارات شورای اسلامی شهر و روستا به شرح زیر است:

۱. انتخاب شهردار و دهیار پس از رسمیت شورا به مدت چهارسال است
۲. نظارت بر حسن اجرای وظایف، تکالیف و فعالیت‌های شهرداری و دهیاری، سازمان‌ها شرکت‌ها و مؤسسات وابسته.
۳. نظارت بر اجرای مصوبات شورا و آن دسته از مقررات تاریخ لازم‌الاجرا در امور شهری و روستایی که به موجب این قانون انجام آن بر عهده شهرداری و دهیاری گذاشته شده و همچنین نظارت بر وظایفی از سایر دستگاه‌های اجرایی که در محدوده و حریم شهر و روستا لازم‌الاجرا می‌باشد

۴. وضع مقررات خاص نظارت بر امور سینماها، تئاترها، فرهنگسراها و دیگر اماکن عمومی از طریق تصویب مقررات خاص برای حسن ترتیب، نظافت، بهداشت، روشنایی، وسایل و امکانات گرمایشی و سرمایشی، اختصاص محل مناسب برای نمازخانه، سرویس بهداشتی و پارکینگ و برای استفاده‌کنندگان مخصوصاً معلولان و کودکان و سالخوردگان و اتخاذ تدابیر احتیاطی جهت جلوگیری از خطر آتش‌سوزی، برق‌گرفتگی و حوادث غیرمترقبه.
۵. نظارت بر حسن اداره امور مالی شهرداری و دهیاری حفظ سرمایه، دارایی‌ها، اموال عمومی و اختصاصی شهرداری و دهیاری، همچنین نظارت بر حساب درآمد و هزینه آنها طبق گزارش حسابرس و اعلام موارد نقض و تخلف از مقررات به شهردار و دهیار مراجع قانونی تعیین شده در این قانون و پیگیری لازم.
۶. وضع مقررات و نظارت بر حفر مجاری و مسیرهای تأسیسات شهری و پیگیری احداث تونل مشترک شهری
۷. بررسی و شناخت کمبودها، نیازها و نارسایی‌های اجتماعی، فرهنگی، آموزشی، بهداشتی، اقتصادی، خدماتی و رفاهی و تهیه طرح‌ها و پیشنهادهای اصلاحی و راه‌حل‌های کاربردی برای ارتقاء شاخص‌های امور فوق جهت برنامه‌ریزی و اقدام و ارائه آن به مقامات مسئول ذیربط و شهرداری و دهیاری نظارت بر بهبود و رشد شاخص‌های فوق.
۸. تأیید صورت جامع درآمد و هزینه شهرداری و دهیاری و انتشار آن هر شش ماه یک‌بار برای اطلاع عموم از طریق تارنمای رسمی.
۹. نظارت بر نحوه اجرای برنامه‌های جامع توسعه شهر و روستا، برنامه میان‌مدت شهرداری و دهیاری و همچنین احکام مرتبط در قانون برنامه‌های توسعه کشور.
۱۰. تصویب لوایح و ارائه‌ی طرح‌های برقراری یا لغو و تغییر نوع و میزان عوارض و بهای خدمات شهری و روستایی متناسب با وضع تولیدات و درآمدهای محلی و نظارت بر اجرای آن‌ها با لحاظ توان پرداخت شهروندان، معافیت‌ها و سیاست‌های اقتصادی دولت و ملحوظ داشتن قیمت تمام‌شده هر واحد خدمت در تعیین نرخ بهای خدمات شهری و روستایی
۱۱. تصویب پیشنهاد شهرداری و دهیاری در سرمایه‌گذاری و مشارکت با اشخاص حقیقی و حقوقی در اجرای طرح‌های توسعه شهری و روستایی
۱۲. تصویب بودجه، اصلاح و متمم بودجه و تفریح بودجه‌ی سالانه شهرداری و دهیاری سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات وابسته به آن و شورای اسلامی شهر و روستا، با رعایت آیین‌نامه‌ی مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۴۶/۴/۱۲.
۱۳. تصویب مقررات خاص نام‌گذاری معابر و اماکن عمومی شهر و روستا به پیشنهاد شهرداری و دهیاری با رویکرد استفاده از مشارکت شهروندان.
۱۴. تصویب مقررات مربوط به نمادهای شهر و روستا و همچنین مقررات و شرایط نصب مجسمه یا تندیس در میادین و بوستان‌ها و فضاهای عمومی شهر و روستا" به پیشنهاد شهرداری و دهیاری
۱۵. تعیین نرخ کرایه وسایل نقلیه بار و مسافر درون‌شهری و حومه.
۱۶. تصویب نرخ پارک حاشیه‌ای و نرخ استفاده از پارکینگ‌های عمومی متعلق و یا تحت نظارت شهرداری و دهیاری.
۱۷. تصویب وام و سایر منابع تأمین مالی شهرداری و دهیاری، اوراق مشارکت با رعایت مصوبات مجلس شورای اسلامی و تضمین شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در مورد اصل و سود اوراق، اوراق خزانة، انواع صکوک، وام خارجی (فاینانس) مورد درخواست شهرداری و دهیاری مندرج در قوانین بودجه سالانه کشور، پس از بررسی دقیق نسبت به مبلغ، مدت، نحوه ضمانت و بازپرداخت هر یک از آنها.

۱۸. تصویب معاملات عمده (در قانون آیین‌نامه معاملاتی شهرداری تهران) و نظارت بر آن‌ها و نظارت بر سایر معاملات، خرید، فروش، مقاطعه، اجاره و استیجار که به نام شهر و روستا صورت می‌پذیرد و در صورت تشخیص و صلاح‌دید، تفویض اختیار تصویب و انجام معاملات تا میزان معینی به شهردار و دهیار و نظارت بر انجام آن‌ها.
۱۹. ایجاد سازوکار و تمهید شرایط و امکانات لازم جهت پاسخ‌گویی و تعامل مستمر و نظام‌مند شورا با شهروندان و فراهم کردن سازوکار امکان نطق و اعلام دیدگاه‌های شهروندان در خصوص ارتقای کیفیت خدمات در شهر و روستا، افزایش مشارکت مردم در اداره شهر و ارتقای سلامت اداری در مجموعه مدیریت شهری و روستایی
۲۰. برنامه‌ریزی، وضع مقررات و تعیین سازوکارهای مناسب برای مشارکت مردم در انجام خدمات اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، فرهنگی و آموزشی، رفاهی و تشویق و ترغیب آنها در خصوص احداث و گسترش مراکز تفریحی، ورزشی، فرهنگی و گردشگری و ترغیب شهروندان به سنت حسنه وقف در امور فوق. بارعایت قوانین و مقررات ذی‌ربط در امور وقف
۲۱. تصویب برنامه راهبردی توسعه شهر و روستا با مشارکت دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط و ارائه به مراجع تعیین شده در این قانون، جهت تصویب و نیز تصویب برنامه راهبردی، عملیاتی شهرداری و دهیاری و نظارت بر اجرای آنها طبق مقررات مربوطه.
۲۲. بررسی گزارش ارزیابی عملکرد برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت شهرداری و دهیاری، شرکت‌ها و سازمان‌های وابسته و الزام انتشار آن توسط شهرداری و دهیاری در دوره‌های زمانی مشخص.
۲۳. وضع مقررات لازم در مورد تشریک مساعی شهرداری و دهیاری با ادارات، بنگاه‌ها و اتحادیه‌ها برای دایرکردن نمایشگاه‌ها.
۲۴. تدوین شاخص‌های وضعیت کیفیت زندگی، رصد، نظارت و سنجش مستمر تغییرات آن و سنجش میزان اثربخشی خدمات، مقایسه با سال‌های قبل از آن و ارائه گزارش سالیانه به شهروندان در تارنمای شورای اسلامی شهر و روستا.
۲۵. بررسی و تأیید طرح‌های توسعه در حریم و محدوده شهر و روستا و تغییرات آن پس از ارائه توسط شهرداری و دهیاری و ارسال به مراجع تعیین شده در این قانون جهت تصویب.
۲۶. ظرفیت‌سازی جهت افزایش مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد و حمایت و پشتیبانی از تشکیل انجمن‌ها و نهادهای اجتماعی، امدادی و ارشادی.
۲۷. اتخاذ تدابیر لازم برای پوشش تحصیلی کامل کودکان و دانش‌آموزان واجب‌التعلیم و حمایت از تشکیل و فعالیت تشکل‌های مردمی برای ادامه تحصیل یا مهارت‌آموزی بازماندگان از تحصیل تا پایان دوره متوسطه
۲۸. تأیید ساختار تشکیلاتی پیشنهادی شهرداری و دهیاری در چارچوب سیاست‌های دولت و رعایت ضوابط سازمان اداری و استخدامی کشور.
۲۹. تأیید ذی‌حساب یا قائم مقام آن با معرفی شهردار و دهیار.
۳۰. تسهیل سرمایه‌گذاری از طریق کاهش امور اداری، اخذ نظرات مردم، اتخاذ تصمیمات مناسب و ارائه گزارش سالیانه راجع به اقدامات انجام‌شده.
۳۱. تدوین و تصویب معیارهای تعیین اجاره‌بهای واحدهای مسکونی مبتنی بر مؤلفه‌های مؤثر از قبیل مساحت بنا، سال ساخت، دسترسی به حمل و نقل عمومی، فضای سبز در دسترس، شرایط مصرف انرژی به پیشنهاد شهرداری و دهیاری و بازنگری هر دو سال یک‌بار آن.

۳۲. نظارت بر حسن جریان دعاوی مربوط به شهرداری و دهیاری.
۳۳. بررسی و تأیید برنامه‌های راهبردی عملیاتی مقابله با حوادث طبیعی و انسان ساخت.
۳۴. بررسی و تصویب انجام مطالعات پدافند غیرعامل شهر و روستا به منظور شناسایی دارائی‌ها و آسیب‌پذیری‌ها و برنامه‌ریزی جهت مقابله با تهدیدات طبیعی و انسان ساخت به پیشنهاد شهرداری و دهیاری.
۳۵. نظارت بر ایجاد سامانه پایش، هشدار، خنثی‌سازی در خصوص حوادث طبیعی و انسان ساخت.
۳۶. ساماندهی حمل و نقل هوشمند در شهر و هدایت و راهبری آن با مجموعه نیروهای تحت نظر شهرداری و دهیاری.
۳۷. انجام وظایف غیرحاکمیتی شورای برنامه‌ریزی استان.
۳۸. رفع اختلافات صنفی در صورت مراجعه از طرف شهرداری و دهیاری یا اصناف جزء در مواردی که موضوع جنبه حقوقی نداشته باشد.
۳۹. واحدهای شهرستانی کلیه سازمانها و مؤسسات دولتی و مؤسسات عمومی غیردولتی که در زمینه ارائه خدمات شهری و روستایی وظایفی را به عهده دارند، موظفند برنامه سالانه خود درخصوص خدمات شهری و روستایی را که در چارچوب اعتبارات و بودجه سالانه خود تنظیم شده به شورا ارائه نمایند
- ماده ۱۰-** شیوه‌نامه ارائه طرح توسط نمایندگان شوراها و نحوه رسیدگی به طرح‌ها در شورا، ظرف شش‌ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون توسط شورای عالی استانها تهیه و ابلاغ می‌شود
- ماده ۱۱-** مصوبات شوراها تحت هر عنوانی پس از تاریخ تصویب آنها طبق ماده ۸۰ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراها و اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن، باید در صفحه مربوطه مصوبات در تارنمای رسمی و اختصاصی روستا، شهر، بخش، شهرستان، استان یا شورای عالی استانها منتشر شود در صورتی که اکثریت مطلق شهروندان واجد رای دادن ظرف ۱۵ روز از تاریخ درج در تارنمای شورا، مخالفت خود را با رای الکترونیکی غیرحضوری اعلام کنند، آن مصوبه توسط هیئت انطباق لغو می‌گردد. مفاد این مصوبه در آن دوره شورا قابل طرح مجدد نمی‌باشد.
- ماده ۱۲-** چنانچه عضو یا اعضای شورا در حدود وظایف مقرر در این قانون به عملکرد شهردار، دهیار، شهرداری یا دهیاری ایراد یا اعتراضی داشته باشند، می‌توانند به شهردار یا دهیار تذکر دهند. تذکر بایستی به صورت کتبی تقدیم رئیس شورا شده و در تارنمای رسمی شهر یا روستا منتشر شود. تذکر در اولین جلسه علنی توسط رئیس شورا قرائت و برای رسیدگی به شهرداری یا دهیاری ارسال می‌شود. شهردار یا دهیار موظف است پاسخ تذکر را به صورت کتبی ارسال کند. پاسخ مذکور نیز باید در صفحه مربوط به طرح تذکر در تارنمای رسمی منتشر شود
- ماده ۱۳-** عضو یا اعضای شورا در چارچوب وظایف قانونی شهردار یا دهیار می‌توانند از عملکرد آنها سؤال کنند. سؤال به صورت طرح کتبی تقدیم رئیس شورا شده و ظرف ۴۸ ساعت در تارنمای رسمی شورا منتشر می‌شود. رئیس شورا موظف است ظرف ده روز پس از وصول سؤال، جلسه رسمی شورا را برای رسیدگی تشکیل دهد. شهردار یا دهیار موظف به حضور در جلسات بررسی سؤال و ارائه پاسخ است. چنانچه طراح یا طراحان از توضیحات شهردار یا دهیار قانع نشوند، پاسخ به رأی شورا گذاشته می‌شود. پاسخ شهردار یا دهیار، گزارش خلاصه جلسه و صورت جلسه شورا راجع به اقتناع یا عدم اقتناع از توضیحات شهردار یا دهیار بایستی در صفحه مربوط به طرح سؤال در تارنمای رسمی منتشر شود. چنانچه سه بار طرح سؤال از آنها در یک دوره فعالیت قانونی منجر به عدم اقتناع شورا شود، موضوع عدم اعتماد به شهردار یا دهیار

در دستور جلسه شورای شهر یا روستا قرار می‌گیرد و به رأی گذاشته می‌شود در این رأی‌گیری، رأی اکثریت مطلق اعضای شورا مناط اعتبار است.

ماده ۱۴- هرگاه یک یا چند نفر از اعضای شورای اسلامی شهر یا روستا تحقیق و تفحص در هریک از امور شهر و روستا، در چارچوب وظایف و اختیارات مدیریت شهری یا روستایی را لازم بدانند، می‌توانند طرح کتبی خود را به شورا تقدیم کنند و در صورت تصویب، تحقیق و تفحص صورت می‌گیرد. علاوه بر قرائت گزارش نهایی هیأت تحقیق و تفحص در صحن علنی شورا، عین گزارش برای رسیدگی به مراجع ذیربط ارسال می‌شود. فرایند اجرا، از جمله چگونگی رسیدگی به درخواست و انتخاب اعضای هیأت تحقیق و تفحص از بین اعضای شورا، تابع شیوه‌نامه‌ای است که ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط دبیر مجمع نظام شهرداران و دهیاران تهیه می‌شود و به تصویب شورای عالی استانها می‌رسد.

ماده ۱۵- چنانچه یک سوم از اعضای شورا طرح استیضاح شهردار یا دهیار را در سامانه تارنمای رسمی ارائه نمایند، در این صورت حداکثر ظرف مدت ده روز کاری از تاریخ ثبت طرح استیضاح موضوع در دستور کار جلسه عادی یا فوق‌العاده شورا قرار خواهد گرفت. شهردار یا دهیار موظف به حضور در جلسه و ارائه توضیحات و دفاعیات از عملکرد خود است. در صورتی که شورا با اکثریت دو سوم کل اعضا رأی عدم اعتماد دهد، شهردار یا دهیار برکنار خواهد شد. در فاصله بین صدور رأی عدم اعتماد و برکناری شهردار یا دهیار تا انتخاب فرد جدید، که نباید بیش از سه ماه به طول انجامد، یکی از کارکنان رسمی شهرداری یا دهیاری با انتخاب شورا به عنوان سرپرست، مسئول اداره امور شهرداری یا دهیاری خواهد بود.

ماده ۱۶- شورای اسلامی شهر یا روستا باید تمهیدات لازم را به منظور امکان اطلاع عموم شهروندان از روند تشکیل جلسات شورا، مذاکرات، مصوبات حق اظهار نظر در مصوبات قبل از تصویب و اعتراض پس از آن نطق شهروندان به مدت ۵ دقیقه در محدوده وظایف و اختیارات شورا و پیگیری‌های آنها به طور مستقیم و از طریق رسانه‌های عمومی از قبیل صدا و سیما، تارنمای رسمی شهر یا روستا، فضای مجازی و جراید به طور مستمر فراهم نماید. چنانچه شورای اسلامی شهر یا روستا با تصویب سه‌چهارم اعضای شورا بررسی و تصویب طرح یا لایحه‌ای را در جلسه غیرعلنی ضروری تشخیص دهد، متن تصمیم یا مصوبه باید ظرف ۴۸ ساعت در تارنمای رسمی شهر یا روستا منتشر و به صورت مستمر و بدون دخل و تصرف در دسترس باشد.

ماده ۱۷- شرح و تفسیر مصوبات شورا، بر عهده‌ی خود شورا است. مفاد این حکم مانع از تفسیری که دادرسان در مقام تمیز حق، به عمل می‌آورند، نمی‌گردد.

ماده ۱۸- اعتبارات مورد نیاز شوراهای اسلامی شهر یا روستا در بودجه سالانه شهرداری یا دهیاری منظور می‌شود و به تصویب شورای اسلامی شهر یا روستا می‌رسد و در سامانه درج می‌گردد. دستورالعمل مربوط به معیارها و نحوه برآورد اعتبارات مزبور در بودجه شهرداری یا دهیاری، توسط دبیر مجمع نظام شهرداران و دهیاران تهیه و به تصویب شورای عالی استانها می‌رسد.

ماده ۱۹- شوراهای اسلامی بخش، شهرستان، استان و شورای عالی استانها دارای شخصیت حقوقی مستقل وفق وظایف و اختیارات تعیین شده در قوانین می‌باشند.

ماده ۲۰- شورای استان می تواند پس از درخواست دبیر مجمع نظام امور شهرداران و دهیاران استان و اخذ نظر شورای تامین استان در نقاطی که وفق قانون (تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵ و اصلاحات بعدی آن) به عنوان شهر شناخته میشود، شهرداری تاسیس نماید.

بخش سوم: شهرداری‌ها و دهیاری‌ها

ماده ۲۱- شهرداری و دهیاری نهاد عمومی غیردولتی و رکن اجرایی مدیریت شهری و روستایی است که دارای شخصیت حقوقی و مستقل است و مسئولیت اجرای قوانین و مقررات شهری و روستایی و تأمین نیازهای عمومی و محلی شهروندان را در حوزه‌های وظایف شهرداری و دهیاری زیر نظر شورای اسلامی شهر و روستا بر عهده دارد.

ماده ۲۲- سال مالی شهرداری و دهیاری یک سال شمسی است که از اول فروردین ماه شروع و در آخر اسفند ماه خاتمه می‌یابد.

ماده ۲۳- عوارض و درآمد هر شهرداری یا دهیاری منحصراً به مصرف همان شهرداری یا دهیاری می‌رسد و در نقاطی که جمعاً یک شهرداری یا دهیاری تشکیل می‌شود، تقسیم هزینه به نسبت درآمد هر یک از محل‌ها می‌باشد. عوارض مذکور شامل شهرداریهای فصلی نیز می‌گردد.

ماده ۲۴- مقررات اداری و استخدامی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها با رعایت سیاست‌های کلی نظام ابلاغی مقام معظم رهبری در قالب آیین‌نامه‌ای است که توسط وزیر کشور با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور و شورای عالی استان‌ها ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. بار مالی ناشی از اجرای آیین‌نامه موضوع این ماده از محل درآمدهای قانونی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها تأمین می‌شود.

ماده ۲۵- نظام جامع مدیریت منابع انسانی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها متناسب با وظایف و اختیارات شهرداری و دهیاری در حوزه‌های جذب، استخدام، آموزش و توسعه مدیریت، ارزیابی عملکرد کارکنان، ارزیابی عملکرد شهرداری و دهیاری، ارتقاء و انتصاب، پایان خدمت، بیمه و تأمین اجتماعی، امور رفاهی و سلامت با رعایت مواد این قانون و رعایت سیاست‌های دولت و مقررات سازمان اداری و استخدامی کشور ظرف یک سال از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی تهیه و پس از تصویب شورای عالی استان‌ها به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها ابلاغ می‌شود.

ماده ۲۶- نظام فنی و اجرایی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها شامل مجموعه روش‌ها، مقررات و اصول فنی، حقوقی و مالی حاکم بر تهیه، اجرا و ارزشیابی طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی، مناقصات و مزایده‌های شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و چگونگی انتخاب و به‌کارگیری عوامل دست‌اندرکار مربوط به آن و نیز تبیین مشخصات عوامل یادشده و نحوه ارتباط بین آنها با رعایت سایر مقررات مربوط توسط دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موضوع ماده ۳۴ این قانون در سطح ملی تهیه می‌شود و ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد.

ماده ۲۷- شهرداری و دهیاری مکلف است درحوزه‌های فرهنگی، آموزشی، درمانی، اجتماعی، فنی و عمرانی، شهرسازی، خدمات شهری، محیط زیست و اقتصاد شهری و روستایی تصدی فعالیت‌ها را به بخش غیردولتی و سازمان‌های مردم‌نهاد واگذار نماید؛ به نحوی که صرفاً سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت آنها در سطح محلی در موضوع واگذاری به عهده شهرداری یا دهیاری باشد. در مواردی که ارائه خدمات توسط بخش‌های مذکور عملی نباشد، شهرداری یا دهیاری موظف اند مراتب را جهت کسب تکلیف به شورای اسلامی شهر یا روستا گزارش نمایند و حسب نظر شورا اقدام کنند و به محض رفع مانع و حصول شرایط لازم برای واگذاری، آنها را واگذار نمایند.

ماده ۲۸- معادل منابع اعتباری مورد نیاز آن دسته از فعالیت‌های واگذاری از دستگاه‌های حاکمیتی به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها و همچنین اعتبارات لازم برای انجام تکالیفی در این قانون که انجام آنها مستلزم و مستحق یارانه است، تا آخر

شهریور ماه هر سال توسط دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی برآورد و پس از تأیید شورای عالی استان‌ها برای درج در بودجه سنواتی به سازمان برنامه و بودجه کشور ارسال می‌شود.

ماده ۲۹- به منظور رفع اختلاف بین شهرداری‌ها و دهیاری‌ها با کارکنان آنها، و نیز با سازمان بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی در امور استخدامی، بازنشستگی و حقوق و دستمزد و همچنین اختلاف کارکنان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها با سازمان‌های مذکور در امور یاد شده، هیأت حل اختلاف بدوی در استان‌ها زیر نظر شورای اسلامی استان و هیأت حل اختلاف تجدید نظر در تهران زیر نظر شورای عالی استان‌ها، با ترکیب اعضاء به شرح ذیل تشکیل می‌شود:

الف- ترکیب هیأت حل اختلاف بدوی

۱- رئیس شورای اسلامی استان (رئیس)

۲- رئیس سازمان بازنشستگی استان

۳- رئیس تأمین اجتماعی استان

۴- دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های استان به عنوان دبیر

۵- یک نفر قاضی با معرفی مدیر کل دادگستری استان

ب- ترکیب هیأت حل اختلاف تجدید نظر

۱- رئیس شورای عالی استان‌ها یا نایب رئیس وی به عنوان رئیس

۲- معاون سازمان بازنشستگی کشوری به تناسب موضوع

۳- معاون سازمان تأمین اجتماعی به تناسب موضوع

۴- یکی از شهرداران یا دهیاران عضو مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های استان به انتخاب رئیس مجمع به

عنوان دبیر

۵- یک نفر قاضی با معرفی قوه قضائیه

محل دبیرخانه هیأت بدوی در شورای اسلامی استان و هیأت تجدید نظر در شورای عالی استان‌ها می‌باشد
شیوه‌نامه اجرای این ماده حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها تهیه می‌شود و به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد.

ماده ۳۰- از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون شهرداری‌ها و دهیاری‌ها مکلفند فعالیت‌هایی را که سازمان همیاری شهرداری‌ها در استان‌ها و شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه و وابسته شهرداری‌ها برعهده دارند، برونسپاری کنند و اموال و دارائی‌های در اختیار آنها را به شهرداری‌های مربوطه منتقل نمایند. تشکیل هر نوع شرکت یا سازمان، با رعایت ماده ۲۴ این قانون منوط به پیشنهاد شهرداری، تأیید ضرورت توسط شورای اسلامی شهر و تصویب شورای عالی استان‌هاست.

ماده ۳۱- در صورت خاتمه خدمت شهردار یا دهیار، به هر دلیل، یکی از کارکنان رسمی شهرداری یا دهیاری حداکثر ظرف مدت یک هفته با تصویب شورا و حکم رئیس شورا حداکثر به مدت ۳ ماه به عنوان سرپرست شهرداری یا دهیاری تعیین می‌شود. در صورت عدم تشکیل شورا و یا انحلال آن، تعیین سرپرست شهرداری بر عهده شورای اسلامی شهرستان، و تعیین سرپرست دهیاری بر عهده شورای اسلامی بخش می‌باشد

ماده ۳۲- چنانچه پس از ارائه گزارش توجیهی دبیر مجمع نظام امور شهرداران و دهیاران شهرستان و پس از اخذ نظر شورای تأمین شهرستان و تصویب شورای شهرستان تأسیس دهیاری واحد در چند روستای مجاور، مزارع و مکان‌های مستقل و تابع، ضرورت داشته باشد، نقاط مذکور توسط یک دهیاری اداره می‌شود. در صورتی که مقتضیات لازم برای

ایجاد دهیاری واحد رفع گردد، طبق گزارش شورای اسلامی روستا و تصویب شورای شهرستان، حسب مورد در روستاهای واجد شرایط، دهیاری مستقل تشکیل می‌شود.

بخش چهارم: پشتیبانی، نظارت و شفافیت

سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور

ماده ۳۳ - سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موظف است به تقاضای یک یا تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی یا وزرای ذی‌ربط، نسبت به تهیه گزارش‌های نظارتی از عملکرد شوراهای اسلامی شهر و روستا، شهرداران و دهیاران اقدام نماید. نتیجه گزارش باید در تارنمای آن سازمان درج شود و علاوه بر آن حسب مورد برای شوراهای حل اختلاف موضوع ماده ۸۹ قانون اصلاح قانون تشکیلات و وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن و مراجع قضایی صالح ارسال گردد.

ماده ۳۴- به منظور پیشبرد و تحقق اهداف این قانون، هماهنگی، انتقال تجارب و همکاری‌های بین‌بینی و برقراری ارتباط بین شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور و شهرداری‌ها و دهیاری‌های جهان و تشکل‌های منطقه‌ای و بین‌المللی آنها (با رعایت سیاست‌های دولت) و نیز پشتیبانی‌های فنی، مطالعاتی و حقوقی مشترک و تهیه و تدوین پیش‌نویس آئین‌نامه‌ها و قوانین مورد نیاز شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، یافتن راه‌حل‌های مناسب جهت تسهیل در پیشبرد برنامه‌های آنها و ارائه به شورای عالی استان‌ها، دریافت و توزیع اعتبارات متمرکز، وجوه و امکاناتی که به موجب قانون، دولت مکلف به تخصیص، پرداخت و یا واگذاری آن به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها می‌باشد، و توزیع آن، بر اساس شاخص‌هایی که به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد، تعامل با دستگاه‌ها و نهادهای دولتی، بخش تعاونی و خصوصی، حمایت و حفظ حقوق صنفی، ارتقای کیفی خدمات‌رسانی به مردم و هماهنگی بین شهرداران و دهیاران، مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطوح ملی، استانی، شهرستانی و بخش با شخصیت حقوقی مستقل با استفاده از امکانات موجود شهرداری‌ها و دهیاری‌ها اعم از ساختمان، تجهیزات و نیروی انسانی تشکیل می‌گردد. اساسنامه این مجمع ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون شامل وظایف، اختیارات، ساختار تشکیلاتی و نحوه تأمین منابع مالی این مجامع از محل بودجه شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور و همچنین سایر ضوابط و مقررات تشکیل آنها توسط شورای عالی استان‌ها تهیه می‌شود و به تصویب کمیسیون امور داخلی کشور و شوراهای مجلس شورای اسلامی می‌رسد.

کمیسیون حل اختلاف بین مودی، شهرداری و یا دهیاری

ماده ۳۵- هرگونه اختلاف بین مودی و شهرداری یا دهیاری درباره عوارض و بهای خدمات ارائه شده توسط شهرداری و سازمان‌های وابسته به آن یا دهیاری در کمیسیون رفع اختلاف مرکب از نماینده وزارت کشور، یک نفر قاضی به انتخاب قوه قضائیه و نماینده شورای اسلامی شهر یا روستا رسیدگی می‌شود و تصمیم کمیسیون مزبور در صورت عدم اعتراض طرفین نزد مراجع صالح در موعد مقرر در تشخیص بدهی قطعی و در حکم سند رسمی و لازم‌الاجراست. اجرای ثبت مکلف به صدور اجراییه و وصول طلب شهرداری یا دهیاری است. در نقاطی که دادگاه تشکیل نشده است، نماینده دادگستری از سوی رئیس دادگستری شهرستان تعیین می‌شود. در غیاب شورای شهر یا روستا، شورای شهرستان، نماینده شورا را انتخاب خواهد کرد.

ماده ۳۶- در مورد آرای صادره از کمیسیون ماده ۳۵ این قانون، هرگاه شهرداری یا دهیاری یا مودی یا نماینده قانونی وی از تاریخ ابلاغ رأی، ظرف بیست روز نسبت به آن رأی اعتراض نماید، مرجع رسیدگی به آن، کمیسیون تجدید نظر می‌باشد که قاضی آن در مراکز استان از قضات شعب تجدید نظر و در سایر شهرها دادستان یا رئیس دادگستری و یا قاضی منتخب مدیرکل دادگستری استان با سابقه قضائی بیشتر است. رأی این کمیسیون قطعی است.

ماده ۳۷- مودی ملزم است بدهی تعیین شده از طرف شهرداری یا دهیاری را به حساب بانکی آنها واریز و اگر به تشخیص شهرداری یا دهیاری معترض باشد، مبلغ مذکور را در صندوق ثبت تودیع و در چنین صورتی رسید ثبت به منزله مفاد حساب تلقی می‌گردد. صندوق ثبت مکلف است بلافاصله بعد از تودیع، صورتحسابی با قید مشخصات کامل تودیع کننده به شهرداری یا دهیاری ارسال دارد و به محض اعلام آنها، مستند به رأی کمیسیون رفع اختلاف و یا انصراف کتبی مودی از اعتراض، مبلغ تودیع شده را به نام مودی و به حساب بانکی شهرداری یا دهیاری، پرداخت کند و هرگاه

کمیسیون رفع اختلاف، اعتراض مودی را کلاً یا بعضاً، وارد تشخیص بدهند، صندوق ثبت، تمام یا قسمتی از وجه تودیع شده را، برحسب مورد، به مودی مسترد می‌دارد و مابقی را بلافاصله در حساب شهرداری یا دهیاری کارسازی می‌کنند.

شفافیت و نظارت عمومی بر امور شهر و روستا

ماده ۳۸- جلسات شوراها به غیر از موارد قید شده در ماده ۱۵ این قانون باید علنی باشد. حضور شهروندان در جلسات علنی شوراها و در سقف گنجایش محل برگزاری جلسه آزاد است. در صورت عدم مراعات نظم جلسه، فرد یا افراد خاطی به دستور رئیس جلسه اخراج می‌شوند. مشروح مذاکرات باید در صفحه مربوط به طرح یا لایحه در تارنمای رسمی قید شود.

ماده ۳۹- طرح‌ها و لوایح ارائه شده به شوراها قبل از بررسی و تصویب باید برای اطلاع و اظهار نظر شهروندان، در تارنمای شوراها در معرض اظهار نظر عموم قرار گیرد. علاوه بر این، باید امکان نیازسنجی برای ارائه خدمات جدید یا تغییر نوع و روش خدمات فراهم گردد. شیوه‌نامه اجرای این ماده ظرف شش ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون به پیشنهاد دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی تهیه و به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد.

ماده ۴۰- شورای اسلامی شهر یا روستا می‌تواند تصمیم‌گیری در مورد موضوعاتی را که سه چهارم اعضای شورا آن را برای شهر یا روستا مهم بدانند، با رای مستقیم شهروندان اتخاذ کند. برای این منظور تصمیم مذکور باید در سامانه‌های الکترونیکی غیرحضوری که توسط فرمانداری برای انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا ایجاد می‌شود، برای اطلاع و اعلام نظر شهروندان واجد شرایط درج شود و در صورتی که رأی اکثریت مطلق واجدان صلاحیت رأی‌دهی را ظرف مدت یک هفته کسب کند، به مصوبه لازم‌الاجرا تبدیل می‌شود. دستورالعمل اجرای این ماده از سوی شورای عالی استان‌ها تهیه و ابلاغ می‌گردد.

ماده ۴۱- شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موظف‌اند در تیرماه و دی ماه هر سال کلیه سندهای هزینه‌کرد شش ماه گذشته شهر یا روستا تحت هر عنوان را به صورت ماشین‌خوان روی تارنمای رسمی منتشر کنند. اسناد مربوط به پرداخت‌های شهرداری یا دهیاری به کلیه شخصیت‌های حقیقی یا حقوقی اعم از شهردار یا دهیار، اعضای شورا، کارمندان شهرداری یا دهیاری یا پیمان‌کاران نیز باید به تفصیل منتشر شود. این اسناد باید برای همیشه در دسترس باشند. وجود هر گونه عدم تطابق، اعم از عدم انتشار سند، مغایرت اطلاعات میان اسناد اصلی و اسنادی که در جریان حسابرسی مورد بررسی قرار می‌گیرند، بعد از اثبات، جرم محسوب می‌شود و متخلف به مجازات درجه شش موضوع ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ محکوم می‌شود.

ماده ۴۲- در خصوص شخصیت‌های حقوقی طرف حساب شهرداری‌ها و دهیاری‌ها باید اسامی مدیران و سهام‌داران و ذینفعان آن شرکت طبق روزنامه رسمی، در تارنمای رسمی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها ذکر گردد.

ماده ۴۳- شوراهای اسلامی شهر و روستا مکلف‌اند لایحه بودجه، اصلاح، متمم و تفریغ بودجه، ارائه شده از سوی شهرداری یا دهیاری را پس از تصویب در تارنمای رسمی شهر یا روستا منتشر کنند.

حسابرسی و ندی‌حسابی

ماده ۴۴- وزارت کشور مکلف است حداکثر ظرف یک سال از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، با اتخاذ تدابیر لازم در تدوین اساسنامه سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور موضوع ماده ۳۰ این قانون، ظرفیت و سازوکار لازم را به منظور نظارت مالی بر عملکرد مدیریت شهری و روستائی به شرح زیر فراهم نماید:

الف- تدوین اصول، معیارها و ضوابط حسابرسی و حسابرسی مالی و عملکرد در سطح شوراها، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها

ب- ارائه خدمات و مشاوره مالی و مالیاتی به شوراها، شهرداریها و دهیاریها

ماده ۴۵- کلیه دریافت‌های شهرداری یا دهیاری به حساب‌هایی که با تأیید شورای اسلامی شهر یا روستا در بانک‌ها به نام شهرداری و دهیاری افتتاح می‌شود، واریز، و طبق قوانین و مقررات مربوطه هزینه می‌گردد. گردش حساب شهرداری یا دهیاری باید به صورت به‌روز در تارنمای رسمی شهرداری یا دهیاری منتشر شود.

ماده ۴۶- کلیه پرداخت‌های شهرداری و دهیاری در حدود بودجه مصوب با اسناد مثبت و رعایت مقررات در مورد مناقصه و مزایده به عمل می‌آید. این اسناد باید به امضای ذی‌حساب و شهردار یا دهیار و یکی از اعضای شورا که برای نظارت در مخارج از طرف شورا تعیین می‌شود، برسد.

ماده ۴۷- ذی‌حساب شهرداری یا دهیاری از میان کارکنان شهرداری یا دهیاری که علاوه بر شرط وثاقت و امانت، واجد صلاحیت‌های لازم موضوع دستورالعملی که توسط دبیر مجمع نظام امور شهرداران و دهیاران تهیه و به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد و ابلاغ می‌شود، با معرفی و حکم شهردار و دهیار و تأیید شورا انتخاب و منصوب می‌شود و وظایف زیر را بر عهده دارد:

- ۱- نظارت بر امور مالی و محاسباتی و نگاهداری و تنظیم حساب‌ها بر طبق قوانین و مقررات
- ۲- نظارت بر حفظ اسناد و دفاتر مالی
- ۳- نگاهداری و تحویل وجوه، نقدینگی، سپرده‌ها و اوراق بهادار
- ۴- نگاهداری و نظارت بر حساب اموال دهیاری یا شهرداری
- ۵- قائم مقام ذی‌حساب شهرداری یا دهیاری از میان کارکنان واجد شرایط به پیشنهاد ذی‌حساب و موافقت شهردار یا دهیار انتخاب می‌شود و پس از تأیید شورا به موجب حکم شهردار یا دهیار منصوب می‌شود.

بخش پنجم: شهرسازی و معماری

کلیات

ماده ۴۸- وظایف شهرداری یا دهیاری در حوزه شهرسازی، معماری، عمران و زیرساخت‌ها عبارت است از:

۱. صدور پروانه‌ی ساختمانی، گواهی عدم خلاف و گواهی پایان کار ساختمان و برخورد قانونی با تخلفات مربوط به ساخت‌وساز
۲. واپایی کیفیت و نظارت بر ساخت ابنیه به طور مستقیم و یا از طریق واگذاری به شرکت‌ها و سازمان‌های ذی‌صلاح
۳. جلوگیری از ساخت‌وسازها و تفکیک‌های غیرمجاز در اراضی و املاک محصور و غیرمحصور و اجرای آراء صادره از سوی کمیسیون‌های رسیدگی به تخلفات ساختمانی و مراجع صلاحیت‌دار
۴. هویت‌بخشی و ارتقای سیما و منظر شهری و روستایی از طریق ارائه طرح‌های هماهنگ برای ساختمان‌ها و بناهای عمومی و خصوصی، تهیه برنامه جامع مبلمان محیط (شهری و روستایی) و مدیریت اجرای آن
۵. ساماندهی، بهسازی و احیای اماکن، معابر، میادین و یادمان‌های تاریخی و فرهنگی
۶. پشتیبانی و تسهیل‌گری در حفظ و احیای آثار ارزشمند تاریخی - فرهنگی و میراث معنوی و طبیعی شهر یا روستا
۷. احیا، نوسازی و بهسازی بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری یا روستایی
۸. ساخت و عرضه مسکن استیجاری برای گروه‌های کم‌درآمد
۹. حفظ و مرمت ابنیه و آثار ارزشمند فرهنگی، هنری و باستانی شهر یا روستا با رعایت ضوابط مربوط به آثار ثبت شده‌ی ملی
۱۰. ساخت، توسعه و مناسب‌سازی فضاهای عمومی، زیرساخت‌ها و خدمات شهری و روستایی برای معلولان، افراد کم‌توان، سالمندان، کودکان و بانوان
۱۱. اتخاذ تدابیر لازم جهت استفاده از فناوری‌های نوین، به‌ویژه پارکینگ مکانیزه در تأمین فضای پارکینگ مورد نیاز ساختمان‌های خصوصی و عمومی و معابر شهر و روستا
۱۲. ساماندهی امور حاشیه‌نشینی و سکونتگاه‌های غیررسمی با استفاده از کمک دستگاه‌های دولتی و غیردولتی و سازمان‌های مردم‌نهاد
۱۳. مدیریت احداث، توسعه، نگهداری و بهسازی معابر عمومی
۱۴. احداث، توسعه و نگهداری اماکن عمومی مقرر در این قانون از قبیل فضاهای ورزش همگانی، فرهنگسراها، نگارخانه‌ها، مراکز جامع سلامت و مانند آن‌ها با اهداف چند منظوره
۱۵. برنامه‌ریزی، احداث، توسعه و نگهداری خدمات عمومی و فضاهای شهری و روستایی از قبیل مراکز فرهنگی، اجتماعی، درمانی، بهداشتی، ورزشی، تفریحی، امدادرسانی، اسکان اضطراری، پارکینگ عمومی، تونل حمل و نقل و شبکه ارتباطی جهت رفاه شهروندان با رعایت عادلانه حقوق مالکانه
۱۶. رعایت ضوابط و استانداردهای پدافند غیرعامل در حوزه شهرسازی و معماری
۱۷. مدیریت احداث و نگهداری از شبکه تأسیسات در قالب تونل مشترک تأسیسات شهری و روستایی از قبیل خطوط انتقال برق، آب، گاز، تلفن، فیبر نوری، فرآورده‌های نفتی و مجاری فاضلاب.
۱۸. ساخت، نوسازی و بهسازی و تجهیز مدارس از سطح پیش‌دبستانی، ابتدائی و دبیرستان

۱۹. انجام مطالعات و رعایت ملاحظات و الزامات پدافند غیرعامل در اجرای پروژه‌های توسعه شهری و عمرانی موجود در محدوده و حریم شهر

۲۰. جلوگیری و نظارت بر عدم احداث مراکز خطرزای جدید و پیش‌بینی تمهیدات لازم در خصوص خروج و یا تعیین حریم مراکز خطرزای موجود

۲۱. تغییر کاربری پس از تصویب شورای شهر یا روستا با رعایت قوانین و مقررات کشور

ماده ۴۹- دهیار یا شهردار بعنوان دبیر شورای راهبری برنامه های توسعه متشکل از رئیس شورای اسلامی شهر یا روستا به عنوان رئیس شورای راهبری، نماینده راه و شهرسازی، نماینده سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان، نماینده جهاد کشاورزی، نماینده امور اقتصاد و دارایی، نظام پزشکی و مهندسی، نماینده اصناف، نماینده خانه صنعت و معدن و تجارت، نماینده صنف کشاورزی، نماینده خانه کارگر، نماینده سازمانهای مردم نهاد با معرفی فرماندار شهرستان که هر ۱۰ سال یکبار بازنگری می شود. مکلفند ضمن دعوت عمومی طرح توسعه را تهیه و برای نظرخواهی به مدت ۲۰ روز در تارنمای شهرداری یا دهیاری قرار دهند و پس از آن جمع بندی نظرات اقدام و برای تصویب به شورای اسلامی شهر یا روستا ارائه نمایند.

ماده ۵۰- شهرداری‌ها و دهیاری‌ها مکلف‌اند نسبت به ساماندهی، احیا، بازسازی و مرمت ابنیه و بافت‌های ارزشمند تاریخی، پهنه‌های طبیعی و بافت‌های فرسوده شهری و روستائی اقدام نمایند. از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، اختیارات و اعتبارات اجرایی وزارت راه و شهرسازی و وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی راجع به تکالیف و اختیارات موضوع این ماده در چارچوب سیاست‌های دستگاه‌های ذی‌ربط به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها واگذار می‌شود.

اراضی، املاک و تفکیک زمین

ماده ۵۱- دفاتر اسناد رسمی مکلف‌اند علاوه بر استعلام‌های قانونی مربوط، در زمان درخواست مالک، قبل از تنظیم هرگونه سند از قبیل انتقال و رهن، آخرین وضعیت ساختمان، مشتمل بر صدور گواهی پایان کار در مورد ساختمان‌های تکمیل‌شده و صدور گواهی عدم خلاف در مورد ساختمان‌های ناتمام و نیز هرگونه بدهی ملک را از شهرداری و دهیاری به صورت برخط، استعلام نمایند. شهرداری یا دهیاری مکلف است ترتیباتی اتخاذ نماید که به صورت برخط و آنی آخرین وضعیت ساختمان در اختیار دفاتر اسناد رسمی قرار گیرد. چنانچه پاسخ شهرداری، یا دهیاری مبنی بر صادر نشدن گواهی پایان کار و یا گواهی عدم‌خلاف یا عدم‌پرداخت بدهی باشد، تنظیم سند ممنوع است. در صورتی که شهرداری یا دهیاری ظرف مهلت مقرر به استعلام پاسخ ندهد، ادارات ثبت، دفاتر اسناد رسمی مربوط با درج وضعیت فعلی ساختمان در سند، مجاز به تنظیم سند می‌باشند. در خصوص ساختمان‌هایی که قبل از تاریخ تصویب اولین طرح توسعه و عمران شهر و طرح‌های مربوطه احداث شده و اضافه‌بنای جدیدی در آن ایجاد نشده، شهرداری یا دهیاری مکلف است بلا مانع بودن تنظیم سند را به واحد استعلام کننده، اعلام نماید.

ماده ۵۲- ادارات ثبت اسناد و املاک و حسب مورد دادگاه‌ها موظف‌اند در زمان دریافت تقاضای تفکیک و افراز اراضی واقع در محدوده و حریم شهرها یا روستاها از سوی مالکان، عمل تفکیک یا افراز را بر اساس نقشه‌ای انجام دهند که قبلاً به تأیید شهرداری و دهیاری رسیده باشد. نقشه‌ای که مالک برای تفکیک یا افراز زمین خود تهیه کرده و جهت تصویب تسلیم شهرداری یا دهیاری نموده و رسید آن را دریافت کرده است، حداکثر ظرف مدت ۳ ماه بررسی و حسب مورد پس از کسر سطوح معابر و سهم شهرداری یا دهیاری مربوط به خدمات عمومی شهری یا روستائی، مطابق ماده ۷۳ این قانون تأیید و

کتاباً به مالک ابلاغ می‌شود. کلیه‌ی اراضی اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از خصوصی، دولتی و موقوفات مشمول مقررات این ماده می‌باشند.

ماده ۵۳- بعد از انقضای مهلت مقرر و عدم تعیین تکلیف از سوی شهرداری یا دهیاری، مالک می‌تواند رأساً تقاضای تفکیک یا افراز را به دادگاه تسلیم نماید. دادگاه با رعایت حداکثر نصاب‌های مقرر در ماده ۷۳ این قانون در خصوص معابر و خدمات عمومی شهری یا روستایی با اخذ نظر کارشناس رسمی، به موضوع رسیدگی و اتخاذ تصمیم می‌نماید. دادگاه با ملاحظه طرح توسعه در چهارچوب ضوابط و مقررات مربوطه به موضوع رسیدگی و رأی مقتضی را صادر می‌نماید. کلیه درآمدهای حاصل از تفکیک و افراز زمین در محدوده و حریم شهر یا روستا، به حساب شهرداری یا دهیاری محل واریز می‌شود. مکاتبات مذکور باید به صورت برخط انجام شود و شهرداری و دهیاری مکلف است با رعایت ملاحظات امنیتی نقشه‌ها را در سامانه قرار دهد.

ماده ۵۴- در مورد ساختمان‌هایی که قبل از تصویب قانون الحاق شش تبصره به ماده ۱۰۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۵۶/۶/۸، معامله انجام گرفته و از ید مالک اولیه خارج شده باشد، در صورتی که مورد معامله کل پلاک را شامل نگردد، گواهی عدم خلاف یا برگ پایان ساختمان الزامی نبوده و با ثبت و تصریح آن در سند، انجام معامله بلامانع می‌باشد.

ماده ۵۵- در تهیه و تأیید نقشه‌های تفکیکی موضوع این قانون توسط شهرداری‌ها و دهیاری‌ها رعایت حد نصاب‌های تفکیک و ضوابط و مقررات آخرین طرح توسعه مصوب در محدوده‌ی شهرها یا روستاها و همچنین رعایت حد نصاب‌ها، ضوابط، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با قوانین، از جمله قوانین زیر الزامی است:

الف- مواد ۱۴ و ۱۵ قانون زمین شهری مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۲

ب- مواد ۵، ۶، ۷ و ۹ قانون منع فروش و واگذاری اراضی فاقد کاربری مسکونی، برای امر مسکن، به شرکت‌های تعاونی مسکن و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی مصوب ۱۳۸۱/۵/۶

پ- ماده‌ی یک قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها، مصوب ۱۳۷۴ و اصلاحات بعدی آن

ت- قانون جلوگیری از خردشدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی - اقتصادی، مصوب ۱۳۸۵/۱۱/۲۱
مجمع تشخیص مصلحت نظام و اصلاحات بعدی آن

ث- ماده الحاقی ۱۵۶ قانون اصلاح قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۱۳۱۰ و قانون اشتباهات ثبتی و اسناد معارض مصوب ۱۳۳۳ مصوب ۱۳۵۱/۱۰/۱۸ و ماده ۱۵۴ اصلاحی قانون اصلاح و حذف موادی از قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۱۳۱۰ و اصلاحات بعدی آن مصوب ۱۳۶۵/۴/۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ج- مواد ۵ و ۶ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مصوب ۱۳۵۱/۱۲/۲۲ و اصلاحات بعدی آن

چ- ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ و اصلاحات بعدی آن

ح- مواد ۷، ۶، ۴، ۳ قانون سامان‌دهی و حمایت از تولید و عرضه مسکن مصوب ۱۳۸۷/۲/۲۵

تبصره- در مورد اراضی دولتی، مطابق تبصره ۱ ماده ۱۱ قانون زمین شهری، مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۲ اقدام می‌شود.

ماده ۵۶- کلیه اراضی واقع در محدوده و حریم شهرها و روستاها که در مالکیت وزارت راه و شهرسازی و وزارت جهاد کشاورزی است به شهرداری و دهیاری منتقل می‌شود. سقف استفاده از اراضی مذکور برای شهرداری و دهیاری تحت هر عنوانی در هر سال بیش از ۱۰ درصد نمی‌تواند باشد. همچنین اراضی، کوچه‌های عمومی و میدان‌ها و پیاده‌روها و خیابانها و به طور کلی معابر عمومی واقع در محدوده هر شهر و روستا که مورد استفاده عموم است ملک عمومی محسوب و در مالکیت شهرداری و دهیاری است.

ماده ۵۷- ایجاد تأسیسات آبیاری از طرف وزارت نیرو در بستر رودخانه‌ها، واقع در محدوده و حریم شهرها یا روستاها با اطلاع شهرداری بلامانع است. شهرداری‌ها یا دهیاری‌ها نیز مکلف‌اند برای اجرای هر گونه عملیات عمرانی در بستر رودخانه‌ها با رعایت ضوابط اعلامی اقدام نمایند.

ماده ۵۸- حراست و صیانت از حریم و بستر رودخانه‌ها و نهرها در محدوده و حریم شهرها و روستاها با رعایت ضوابط اعلامی وزارت نیرو به عهده شهرداری یا دهیاری است. حراست و صیانت از حریم و بستر رودخانه‌ها در خارج از محدوده و حریم شهرها به عهده وزارت نیرو و حراست و صیانت از بستر نهرها، در خارج از محدوده و حریم شهرها و روستاها حسب مورد به عهده دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها یا دهیاری‌ها در سطح استانی یا شهرستانی است. رودخانه‌های حفاظت شده موضوع بند الف ماده ۳ و ماده ۱۶ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن از شمول این ماده مستثنا می‌باشند.

ماده ۵۹- در تفکیک اراضی واقع در محدوده و حریم شهر یا روستا با مساحت بیشتر از ۵۰۰ مترمربع متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی و موقوفه با هر نوع کاربری، با مستحذات یا بدون آن که دارای سند مالکیت شش دانگ یا اثبات قضایی مالکیت است، شهرداری یا دهیاری برای تأمین اراضی مورد نیاز جهت معابر عمومی شهر یا روستا یا سرانه فضاهای عمومی یا خدمات شهری یا روستایی که مطابق با طرح‌های توسعه مصوب ایجاد می‌شود، برای هربار تفکیک، معادل ۲۵ درصد اراضی باقی مانده را از مالک دریافت می‌نماید. در مورد املاکی که معابر آن‌ها از قبل تأمین گردیده است و در تفکیک فعلی سهمی بابت اجرای معبر کسر نمی‌شود، قدرالسهم شهرداری یا دهیاری ۱۵ درصد از ارزش روز املاک پس از تفکیک است. شهرداری یا دهیاری مجاز است با توافق مالک قدرالسهم مذکور در این ماده را بر اساس قیمت روز زمین طبق نظر کارشناس رسمی دادگستری دریافت نماید. اراضی با مساحت ۵۰۰ مترمربع و کمتر از شمول این ماده خارج و در زمان تفکیک فقط عوارض تفکیک مصوب شورای اسلامی شهر یا روستا وصول می‌گردد.

ماده ۶۰- اراضی حاصل از اجرای ماده (۵۹) این قانون و معابر عمومی و اراضی خدماتی که در اثر تفکیک و افراز و صدور سند مالکیت ایجاد می‌شود، متعلق به شهرداری یا دهیاری است و شهرداری یا دهیاری در قبال آن هیچ وجهی به صاحب ملک پرداخت نمی‌کند.

حریم شهرها و روستاها

ماده ۶۱- شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در حریم شهر و روستا مکلف به اجرا و رعایت موارد ذیل می‌باشند:

- ۱- تعیین حدود حریم در طرح‌های توسعه شهری و روستایی با توجه به توسعه‌ی احتمالی شهر و روستا
- ۲- ضوابط طرح‌های شهرسازی برای کلیه اقدامات عمرانی و شهرسازی
- ۳- نظارت بر هرگونه ساخت و ساز و تأسیسات که احداث آنها به موجب طرح‌ها و ضوابط در داخل حریم شهر و روستا مجاز شناخته شده است
- ۴- حفاظت از حریم، نظارت و واپایی آن توسط شهرداری‌ها و دهیاری‌ها
- ۵- قراردادن نقشه جامع حریم و محدوده شهرها و روستاها در تارنمای شهرها و روستاها و روزرسانی آن به گونه‌ای که اولاً کلیه کاربری‌ها در محدوده و حریم برای عموم مردم قابل تشخیص باشد و ثانیاً قابلیت بررسی و تحلیل تغییرات فیزیکی را برای شهروندان فراهم نماید.
- ۶- اعمال قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی توسط عوامل وابسته به شهرداری و دهیاری در سامانه‌های هوشمند و پایش

تصویری

ماده ۶۲- به منظور تحقق اهداف مدیریت یکپارچه‌ی حریم کلان‌شهرها شامل بررسی و تطبیق فعالیت‌های پیشنهادی با پهنه‌های مجاز به استقرار و پیش‌بینی شده در طرح جامع مصوب هر کلان‌شهر برای استقرار، بر اساس ضوابط و مقررات طرح مصوب، نحوه حفاظت و حراست از اراضی واقع در حریم و جلوگیری و برخورد با تصرفات و ساخت‌وسازهای غیرمجاز، رفع اختلافات مربوط به حریم بین شهرها و روستاهای واقع در حریم کلان‌شهرها و بررسی و تصویب دستورالعمل و معیارهای توزیع درآمدهای حریم، کمیسیون حریم کلان‌شهر متشکل از اعضای زیر تشکیل می‌شود:

۱. استاندار و در غیاب وی معاون عمرانی استان رئیس کمیسیون

۲. شهردار کلان‌شهر

۳. دادستان استان یا جانشین وی

۴. رئیس مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های استان

۵. فرمانده نیروی انتظامی استان یا جانشین وی

۶. مدیرکل راه و شهرسازی استان دبیر

۷. رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان

۸. فرمانداران شهرستان‌های مرتبط با حریم شهر

۹. رئیس شورای اسلامی کلان‌شهر به‌عنوان ناظر.

۱۰. شهرداران یا دهیاران حسب مورد

ماده ۶۳- محل استقرار دبیرخانه‌ی کمیسیون حریم در اداره کل راه و شهرسازی استان بوده و جلسات کمیسیون، با حضور اکثریت اعضاء رسمیت یافته و تصمیمات کمیسیون، با اکثریت مطلق آرا حاضرین معتبر است.

ماده ۶۴- وظایف کمیسیون حریم کلاتشهرها عبارت است از:

۱- بررسی و تأیید برنامه‌ی جامع حریم کلان‌شهر

۲- تعیین سیاست‌ها و راهکارهای اجرایی مدیریت حریم کلان‌شهر

۳- بررسی و اتخاذ تصمیم در خصوص نحوه‌ی گسترش محدوده روستاها و شهرهای واقع در حریم کلان‌شهر

۴- تمهید سازوکار لازم و مناسب برای پایش دائمی حریم و مقابله با هرگونه دست‌اندازی و تجاوز به آن

۵- تنظیم نظام توزیع عادلانه درآمدهای حریم

۶- تسهیل فرایند پایش تغییرات حریم توسط سازمان‌های مردم‌نهاد و یا سایر مجامع تخصصی قانونی ذی‌ربط و جلب

مشارکت آنها در حفاظت از حریم

۷- پیش‌بینی مراکز اسکان اضطراری در طرح‌های هادی روستائی در حریم شهرها

۸- سایر وظایف و تکالیفی که به‌موجب این قانون و سایر مقررات ذی‌ربط، به‌عهده‌ی کمیسیون قرار می‌گیرد.

ماده ۶۵- در صورت هم‌پوشانی یا تعارض محدوده و حریم دو کلان‌شهر، اختلاف راجع به محدوده و حریم هریک از کلان‌شهرها در شورای عالی موضوع "قانون امکان سنجی انتقال مرکز سیاسی و اداری کشور و ساماندهی و تمرکزگرایی از تهران" رسیدگی می‌شود.

ماده ۶۶- شهرها و روستاهای داخل حریم کلان‌شهرها بدون الزام به رعایت مرز تقسیمات کشوری شهرستان و بخش، صرفاً دارای محدوده‌اند، تهیه طرح‌های توسعه و تعیین محدوده آنها در چهارچوب سند حریم با رعایت ضوابط و مقررات حاکم بر حریم انجام می‌شود و به‌منظور تضمین دسترسی به فضا و منابع حیاتی مناسب، تأمین نیازهای کلان‌شهرها و

کاهش تأثیرات منفی ناشی از توسعه‌ی سریع و بی‌رویه‌ی فعالیت‌های سکونتی ، اقتصادی و صنعتی و منابع تولید آلاینده‌های زیست‌محیطی در منطقه‌ی پیرامونی آن ، حریم متناسب کلان‌شهرها بدون توجه به حریم سایر شهرها و روستاهای پیرامون آن تعیین می‌شود و پس از آن ، شهرها و روستاهای واقع در حریم کلان‌شهر فاقد حریم می‌شوند و مرجع صدور پروانه ساختمانی یا هرگونه بهره‌برداری دیگر در حریم کلان‌شهر صرفاً شهرداری کلان‌شهر است.

بخش ششم: اجتماعی، آموزشی، فرهنگی و هنری

ماده ۶۷- وظایف شهرداری یا حسب مورد دهیاری در حوزه اجتماعی، آموزشی، فرهنگی و هنری عبارت‌اند از:

- ۱- تهیه پیوست فرهنگی و اجتماعی برای کلیه طرح‌های توسعه شهری یا روستایی
- ۲- توانمندسازی و افزایش مشارکت شهروندان و صدور موافقت اصولی و پروانه فعالیت انجمن‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد
- ۳- حذف یا کاهش خطر عوامل تهدیدکننده اجتماعی نظیر اعتیاد، مخاطرات زیست محیطی، فقر، بیکاری، فساد، فحشا، اقدامات گروه‌های متخلف و جنایت‌کار و سایر عوامل تهدیدکننده سلامت جسمانی و روانی شهروندان و جلوگیری از تکدی‌گری و هدایت متکدیان به انجام کارهای مفید یا معرفی به سازمان‌های مردم‌نهاد
- ۴- برنامه‌ریزی به منظور کاهش آسیب‌های اجتماعی با مشارکت دیگر دستگاه‌ها و نهادهای مربوطه و تشکل‌های غیردولتی به طرق مختلف؛ برقراری گشت‌های شناسایی و جذب، تأسیس و اداره مراکز شبانه‌روزی نگهداری موقت یا دائم و ایجاد و اداره آسایشگاه‌ها و مؤسسات درمانی، حمایتی و گرم‌خانه‌ها جهت آسیب‌دیدگان اجتماعی مانند افراد ولگرد، متکدیان، کودکان و زنان خیابانی، معتادان، حاشیه‌نشین‌ها، بی‌خانمان‌ها (کارتن‌خواب‌ها) و در راه‌ماندگان و زنان، مادران، نوزادان و کودکان بی‌سرپرست یا بدسرپرست، سالمندان یا ازکارافتادگان
- ۵- کمک به افزایش پوشش تحصیلی و توانمندسازی کودکان و نوجوانان واجب‌التعلیم، تا پایان دوره متوسطه و برنامه‌ریزی برای ادامه تحصیل یا مهارت‌آموزی بازماندگان از تحصیل تا سن ۲۰ سالگی با مشارکت و پشتیبانی دستگاه‌ها و نهادهای ذی‌ربط از جمله معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه و کمیته امداد امام خمینی (ره) و حمایت و پشتیبانی از سازمان‌های مردم‌نهاد مرتبط با موضوع
- ۶- برنامه‌ریزی و مشارکت در ایجاد و اداره مجتمع‌های گردشگری، واحدهای تفریحی، اقامتی و پذیرایی، مجتمع‌های بین‌راهی در حریم شهرها یا روستاها
- ۷- حمایت از توسعه کسب‌وکارهای کوچک و مشاغل خانگی
- ۸- توسعه زیرساخت‌ها و ظرفیت‌های شهری یا روستایی مناسب‌سازی شده برای بانوان (از قبیل بوستان‌ها، سالن‌های ورزشی و مجتمع‌های اختصاصی بانوان)
- ۹- آموزش شهروندی و افزایش حس تعلق خاطر شهروندان به محیط محلی
- ۱۰- اعمال صلاحیت‌ها، سیاست‌ها و مدیریت تکالیف نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در محدوده و حریم شهر یا روستا
- ۱۱- بزرگداشت مفاخر و مشاهیر ملی، دینی و محلی و برنامه‌ریزی برای اجرای یادمان مشاهیر و مفاخر اسلامی، ایرانی در محل‌های مناسب شهر، و ایجاد، حفظ و احیاء آرامگاه آنان
- ۱۲- مدیریت و نظارت در حفظ و احیای آثار تاریخی و اماکن گردشگری در محدوده و حریم شهری یا روستایی، و حفظ و ارتقا و صیانت از میراث معنوی ناملموس طبق ضوابط مربوط به میراث فرهنگی
- ۱۳- مدیریت ایجاد و نگهداری نمایشگاه‌ها، سینماها، تئاترها و زمین‌های بازی و ورزش همگانی
- ۱۴- تسهیل عرضه آثار هنری و صنایع دستی در کلیه فضاها عمومی شهری یا روستایی
- ۱۵- ارتقای کیفیت محیط شهری یا روستایی با خلق و نصب آثار هنری در محیط شهری یا روستایی
- ۱۶- مدیریت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

۱۷- مدیریت کانون های فرهنگی مساجد

۱۸- تشکیل یگان انتظامات اجتماعی

۱۹- مدیریت، نگهداری و ایجاد رشته های جدید فنی و حرفه ای بر اساس آمایش سرزمین

ماده ۶۸- از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، مدیریت اجرای خدمات اجتماعی، فرهنگی، هنری، ورزشی و تفریحی در محدوده و حریم شهر یا روستا بر عهده شهرداری یا دهیاری است. اختیارات سیاست گذاری، وضع استانداردهای ملی، صدور شناسه ملی بر عهده دستگاه های ذی ربط ملی است.

ماده ۶۹- شهرداری یا دهیاری مکلف است برنامه های پیش گیری، کنترل و کاهش آسیب های اجتماعی و ارتقای شاخص های کیفیت زندگی را تهیه و پس از تصویب شورای اسلامی شهر یا روستا اجرا نماید. ادارات و سازمان های ذی ربط موظف اند ضمن همکاری، نتایج حاصل از مطالعات و پژوهش های خود را در این زمینه در اختیار شهرداری یا دهیاری قرار دهند. دستورالعمل برنامه مذکور حداکثر شش ماه پس از لازم الاجر شدن این قانون، توسط شورای عالی استان ها تهیه و ابلاغ می شود.

ماده ۷۰- شهرداری یا دهیاری مکلف است در چهارچوب قوانین، مقررات و استانداردهای ذی ربط نسبت به اعطای مجوز لازم برای تأسیس و اداره انواع مراکز مشاوره، از طریق بخش خصوصی اقدام نماید. دستورالعمل نحوه اجرای این ماده توسط مجمع نظام امور شهرداری ها یا دهیاری ها در سطح ملی تهیه و توسط شورای عالی استان ها تصویب می شود.

ماده ۷۱- از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون احداث و تجهیز و اداره ورزشگاه ها، اردوگاه ها، دریابارها و میدان ها و مراکز اسکی و سایر مراکز ورزشی تابع وزارت ورزش و جوانان به عهده شهرداری و حسب مورد دهیاری است، شهرداری یا دهیاری موظف است نسبت به توسعه ورزش همگانی از طرق مختلف، از جمله ایجاد، توسعه و نگهداری مجموعه های ورزشی، تفریحی و فرهنگی و بسط مشارکت های مردمی در حوزه تربیت بدنی اقدام نماید.

ماده ۷۲- از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون مدیریت نمایشگاه های بین المللی جمهوری اسلامی ایران به عهده شهرداری است و ساختمان ها، اموال و نیروی انسانی نمایشگاه های بین المللی در اختیار شهرداری ها قرار می گیرد.

بخش هفتم: حمل و نقل و ترافیک

ماده ۷۳- وظایف شهرداری یا دهیاری حسب مورد در حوزه حمل و نقل و ترافیک عبارت اند از:

- ۱- مدیریت و نظارت یکپارچه حمل و نقل بار و مسافر با همه شیوه‌ها در محدوده و حریم شهر یا روستا
- ۲- تهیه و بهنگام‌سازی طرح جامع حمل و نقل و ترافیک محلی (با رویکرد مجموعه شهری در کلان شهرها)
- ۳- اطلاع‌رسانی، افزایش آگاهی و ارتقای فرهنگ عمومی و حقوق و تکالیف شهروندی در زمینه‌ی حمل و نقل و ترافیک محلی
- ۴- مطالعه و اجرای طرح‌های منجر به ارتقای ایمنی تردد و پایش میزان اثربخشی آنها
- ۵- مدیریت توقفگاه‌های حاشیه‌ای، ساخت، توسعه و بهره‌برداری از توقفگاه‌های عمومی و صدور مجوزهای لازم
- ۶- مناسب‌سازی سامانه‌های حمل و نقل عمومی، معابر، فضاها و اماکن شهری یا روستایی و کلیه تسهیلات ترافیکی به منظور تردد ایمن و آسان سالمندان، اشخاص کم‌توان حسی - حرکتی و دارای معلولیت
- ۷- فراهم‌کردن زیرساخت‌های لازم و توسعه و بهبود شبکه معابر، پیاده‌راه‌ها و تسهیلات ترافیکی مورد نیاز برای تردد ایمن شهروندان و گسترش استفاده از حمل و نقل پاک
- ۸- مدیریت تهیه، نصب و نگهداری علائم افقی و عمودی و معرفی معابر و اماکن اعم از خدماتی، فرهنگی و تاریخی
- ۹- مدیریت ساخت، بهره‌برداری و صدور مجوزهای لازم مراکز معاینه فنی خودروهای سبک و مراکز آزمون مخازن گاز مایع و نظارت بر آنها
- ۱۰- صدور مجوز تأسیس مؤسسات و شرکت‌های حمل و نقل بار و مسافر درون‌شهری و روستایی، و نظارت بر عملکرد آنها در حریم و محدود شهر و روستا
- ۱۱- مدیریت ایجاد، توسعه و بهره‌برداری از فناوری‌های نوین و سامانه‌های هوشمند حمل و نقل و ترافیک
- ۱۲- تهیه و به روزرسانی کلیه طرح‌ها و برنامه‌های مرتبط با توسعه پایدار حمل و نقل و بهبود تردد
- ۱۳- مدیریت احداث، توسعه، نگهداشت و بهسازی شبکه معابر عمومی، زیرساخت‌های مورد نیاز و مرتبط با حمل و نقل شهری یا روستایی و تأسیسات مرتبط با حمل و نقل و ترافیک از جمله کوچه‌ها، خیابان‌ها، میدان‌ها، زیرگذرها، بزرگراه‌ها، پل‌ها، تونل‌ها، سامانه‌های حمل و نقل عمومی بار و مسافر، سامانه‌های هوشمند حمل و نقل و ترافیک، و کلیه تسهیلات ترافیکی
- ۱۴- مدیریت امور ترافیکی و عبور و مرور شهری یا روستایی و اعمال قانون و مقررات از طریق مأمورین ذیربط
- ۱۵- مکان‌یابی زیرساخت‌های شهری یا روستایی و تأسیسات مربوط به حمل و نقل و ترافیک و بررسی انطباق موقعیت آنها با ضوابط معماری و شهرسازی با رعایت ملاحظات و الزامات پدافند غیر عامل
- ۱۶- مدیریت ساخت، توسعه، بهره‌برداری، نگهداری و صدور مجوز ایجاد پایانه‌های مسافری و باری درون و برون شهری یا روستایی
- ۱۷- امور مرتبط با نگهداری و نوسازی ناوگان حمل و نقل عمومی شهری یا روستایی
- ۱۸- اتخاذ تدابیر لازم جهت کاهش آلاینده‌های آب و هوائی و صوتی ناشی از حمل و نقل و ترافیک بر اساس فهرست انتشار منابع آلاینده‌ها و ممانعت از ادامه فعالیت منابع آلاینده ساکن و متحرک
- ۱۹- برنامه‌ریزی، مطالعه و انجام طرح‌های منجر به مدیریت عرضه و تقاضای سفر و اصلاح الگوی سفرها

۲۰- برنامه‌ریزی، مطالعه و اجرای طرح‌های منجر به کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی و جایگزینی آن با انواع سوخت‌های با حداقل آلودگی

۲۱- برنامه‌ریزی و صدور مجوز ایجاد و نظارت بر جایگاه‌های سوخت‌رسانی به وسایل نقلیه با رعایت الزامات پدافند غیر عامل

۲۲- پیاده‌سازی نظام جامع و یکپارچه اطلاعات و مدیریت سوانح و تخلقات رانندگی در محدوده و حریم شهر یا روستا، و پایش شاخص‌های مرتبط با ایمنی به طور سالانه بر اساس شیوه‌نامه پیشنهادی مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی و تصویب شورای عالی استان‌ها

۲۳- توسعه حمل و نقل عمومی شهر و روستا به منظور تأمین نیازهای دسترسی و جابه‌جایی بار و مسافر

۲۴- ایجاد، توسعه و بهره‌برداری از سامانه‌های انبوه‌بر، از جمله سامانه‌های ریلی

۲۵- تهیه و پیشنهاد میزان سرانه پارکینگ اختصاصی و عمومی در نواحی و مناطق مختلف شهر یا روستا جهت کاربری‌های مختلف و نیز، ضوابط مربوط به نحوه‌ی احداث پارکینگ‌ها و توقفگاه‌های عمومی و اختصاصی عادی و مکانیزه، و بهره‌برداری از آن‌ها با در نظرگیری طرح‌های توسعه شهری و روستایی و ارائه به مراجع ذی‌ربط برای تصویب

۲۶- بررسی و تصویب طرح‌های ترافیکی ایمنی کارگاهی و دسترسی مسیر کلیه عملیات عمرانی واقع در معابر شهری یا روستایی

۲۷- انجام وظایف مندرج در ماده ۳۱ قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۴

۲۸- شماره‌گذاری و تغییر شماره و اسقاط با تغییرات در مشخصات و وسایل نقلیه

ماده ۷۴- به منظور اعمال مدیریت واحد در زمینه‌ی امور حمل و نقل و ترافیک و نیز سامان‌دهی سفرهای درون‌شهری،

ارتقای بهره‌وری سیستم‌های حمل و نقل و بهینه‌سازی عرضه‌ی خدمات، کلیه امور مدیریتی انتظام و ایمنی حمل و نقل و اعمال قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی و امور وسایل نقلیه همراه با نیروی انسانی و تجهیزات و ساختار، از ناجا منتزع و به شهرداری و دهیاری منتقل می‌گردد، شورای حمل و نقل و ترافیک شهر به ریاست شهردار و عضویت فرماندار یا معاون وی و یک نفر از اعضای شورای اسلامی شهر با معرفی شورا و معاون حمل و نقل و ترافیک شهردار به‌عنوان دبیر با وظایف و اختیارات زیر تشکیل می‌شود: صلاحیت‌ها و اختیارات شورای عالی ترافیک یا شورای عالی حمل و نقل نیز منحصر به سیاست‌گذاری و وضع استانداردهای ترافیک یا حمل و نقل است

۱- بررسی و تصویب طرح‌های تفصیلی حمل و نقل و ترافیک شهر در چهارچوب «طرح جامع حمل و نقل و ترافیک» مصوب هر شهر و روستا و کلیه‌ی طرح‌ها و برنامه‌های مرتبط با توسعه و بهبود امور حمل و نقل و ترافیک و تصمیم‌گیری در خصوص نحوه‌ی اجرای آن‌ها و ایفای نقش مؤثر در تهیه و بررسی طرح جامع و تفصیلی

۲- اتخاذ تصمیم در خصوص نحوه‌ی اداره و انجام امور راهنمایی و رانندگی شهر و روستا در چهارچوب وظایف قانونی هریک از نهادها و دستگاه‌های ذی‌ربط و تمهیدات لازم برای اعمال قوانین حمل و نقل و ترافیک

۳- تصمیم‌گیری در خصوص اعمال محدودیت در تردد خودروها در محدوده‌هایی خاص از شهر و روستا بر مبنای متغیرهای مختلف ترافیکی از قبیل متغیرهای زمانی، مکانی، نوع و تعداد خودروها

۴- تعیین ساعات شروع و خاتمه کار دستگاه‌های دولتی و غیردولتی، کارخانه‌ها، مراکز عمده‌ی تجاری و گردشگری، مراکز تهیه و توزیع کالا و خدمات، مدارس و دانشگاه‌ها و نیز نیروهای نظامی و انتظامی با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران

۵- تصمیم‌گیری درخصوص مقابله با آلودگی هوا و آلودگی صوتی در شهر و روستا و اتخاذ کلیه‌ی تدابیر لازم در مواقع اضطراری آلودگی هوا

۶- تصمیم‌گیری درخصوص نحوه‌ی مدیریت و نظارت بر حمل و نقل بار و مسافر در محدوده و حریم شهرهای بالای دویست هزار نفر جمعیت و هر گونه اتخاذ تصمیم راجع به سامانه‌های حمل و نقل همگانی و شبه‌همگانی و نحوه‌ی عملکرد آنها

۷- تصویب سرانه‌ی پارکینگ اختصاصی و عمومی در نواحی و مناطق مختلف شهر و روستا جهت کاربری‌های مختلف و نیز تصویب دستورالعمل مربوط به نحوه‌ی احداث پارکینگ‌ها و توقف‌گاه‌های عمومی و اختصاصی و بهره‌برداری از آنها

۸- شناسایی و تشخیص مراکز نامناسب جاذب سفر و مراکز تهیه و توزیع کالا و خدمات و تصمیم‌گیری در خصوص نحوه‌ی فعالیت و انجام کار توسط این مراکز و انتقال آنها به نقاط جدید بر اساس طرح‌های جامع شهری و روستایی و طرح جامع حمل و نقل و ترافیک هر شهر و روستا

۹- بررسی اعتبارات پیشنهادی مورد نیاز شهرداری جهت مدیریت امور حمل و نقل و ترافیک از محل بودجه عمومی و ارائه به دولت به منظور درج در بودجه‌ی سالیانه

۱۰- پیشنهاد برقراری انواع عوارض حمل و نقل به شورای اسلامی شهر و روستا جهت تصویب

۱۱- مدیریت تقاضا و عرضه‌ی خدمات سفرهای درون‌شهری و اصلاح الگوی سفرها

۱۲- تعیین مناطق حادثه‌خیز معابر شهری و روستایی و چگونگی جلوگیری از تصادفات و ورود خسارات مالی و جانی به اشخاص

۱۳- اتخاذ تدابیر لازم جهت خروج اضطراری شهروندان و پیش‌بینی مسیرهای امن تخلیه جمعیت

۱۴- نظارت بر حمل و نقل، ذخیره سازی و فروش مواد خطرزا در سطح شهر و روستا

ماده ۷۵- شهرداری‌ها و دهیاری‌های دارای راه‌آهن شهری یا روستایی در زمینه‌ی احداث، نگهداری و بهره‌برداری از مبدأ

تا مقصد مشمول ماده‌ی ۱۴ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲/۴/۱۵ و اصلاحات بعدی آن نمی‌باشند. چگونگی تعامل شهرداری‌ها و دهیاری‌های مذکور حسب مورد بر عهده‌ی دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح بخش، شهرستان، استان یا ملی است.

ماده ۷۶- شهرداری یا حسب مورد دهیاری موظف است طرح جامع حمل و نقل و ترافیک شهر یا روستا را در چارچوب

سیاست‌های دولت و برنامه‌های مربوط مشتمل بر برنامه‌های مورد نیاز از جمله برنامه‌های ذیل توسط مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطوح بخش، شهرستان، استان ظرف یک‌سال تهیه کند و برای تصویب به شورای اسلامی شهر و روستا تقدیم کند

۱- برنامه‌ی جامع ایجاد، توسعه و اصلاح شبکه معابر شهری با تأکید سلسله‌مراتبی (از سطح محلی تا شریانی)

۲- برنامه‌ی جامع توسعه حمل و نقل همگانی

۳- برنامه‌ی جامع ساماندهی و مدیریت بار شهری یا روستایی

- ۴- برنامه‌ی جامع توسعه و ایجاد توقفگاه، پارک‌سوار و پایانه‌های حمل و نقل درون‌شهری و برون‌شهری بار و مسافر
- ۵- برنامه‌ی جامع مدیریت تقاضای سفر
- ۶- برنامه‌ی جامع توسعه حمل و نقل پاک
- ۷- برنامه‌ی جامع ارتقای ایمنی تردد شهری یا روستایی
- ۸- برنامه‌ی جامع توسعه و بهبود استفاده از سامانه‌های هوشمند حمل و نقل و ترافیک
- ۹- برنامه‌ی جامع حفظ و بهبود محیط زیست شهری یا روستایی از دیدگاه حمل و نقل و ترافیک
- ۱۰- برنامه‌ی جامع آموزش، اطلاع‌رسانی، افزایش آگاهی و ارتقای فرهنگ عمومی، حقوق و تکالیف شهروندی در زمینه حمل و نقل و ترافیک شهری یا روستایی
- ۱۱- برنامه‌ی جامع مکان‌یابی خطوط اضطرار و جانمایی نقاط امداد‌رسانی، از جمله امداد هوایی
- ۱۲- برنامه‌ی جامع ایجاد، توسعه و بهبود پدافند غیرعامل در حمل و نقل شهری یا روستایی
- ۱۳- برنامه‌ی جامع توسعه پیاده‌روی و پیاده‌راه‌ها و مناسب‌سازی شبکه و ناوگان برای توان‌یابان
- ۱۴- برنامه‌ی جامع یکپارچگی حمل و نقل درون شهری و برون شهری (سخت افزاری و نرم افزاری) با رعایت ملاحظات و الزامات پدافند غیرعامل

ماده ۷۷- ارائه مطالعات امکان‌سنجی و عارضه‌سنجی ترافیکی برای ساخت و سازهای مهم شهری یا روستایی به منظور لحاظ نمودن پیامد آن بر ترافیک و معابر شهری و تأمین توقفگاه مورد نیاز توسط متقاضی الزامی است. نحوه انجام مطالعات و حدود ساخت‌وسازهای مذکور بر اساس شیوه‌نامه‌ای است که ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون، با همکاری مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی تهیه و به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد.

ماده ۷۸- وزیر راه و شهرسازی، می‌تواند ساخت و نگهداری، تامین و تجهیز راه‌های روستایی را به دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها با اختصاص بودجه تفویض نماید.

ماده ۷۹- از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون، در تغییر کاربری زمین در محدوده و حریم شهر یا روستا و تعیین تراکم آن و در تهیه، بازنگری و بهنگام‌سازی طرح‌های توسعه شهری یا روستایی، رعایت و لحاظ نیاز طرح‌ها و پروژه‌های مصوب در زمینه حمل و نقل شهری یا روستایی الزامی است.

بخش هشتم: خدمات شهری، بهداشتی و درمانی

ماده ۸۰- وظایف شهرداری و حسب مورد دهیاری در محدوده و حریم شهر و روستا در حوزه خدمات شهری و روستائی عبارتند از:

- ۱- مدیریت توزیع گاز، برق، آب شرب شهری و روستائی، جمع‌آوری، انتقال و تصفیه فاضلاب و نظارت بر ارائه خدمات ارتباطاتی
- ۲- مدیریت اجرایی پسماندهای عادی از قبیل برنامه ریزی، ساماندهی، مراقبت و عملیات اجرایی مربوط به کاهش تولید، تفکیک از مبدا، نظافت عمومی، انباشت و جمع‌آوری و حمل و نقل پسماندها و دفع آنها، پردازش مکانیکی و زیست‌شناسی (بیولوژیکی)، بازیافت مواد و انرژی،
- ۳- مدیریت، مرمت، لایروبی، بهسازی مستمر نهرها، مسیل‌ها، قنوات، آبراه‌ها، رودخانه‌ها، محیط اطراف رودخانه‌ها و نهرهای شهری و روستائی و روددره‌ها
- ۴- اجرای ضوابط و استانداردهای آدرس‌دهی معابر شهری و روستائی
- ۵- جلوگیری از سد معابر و استفاده غیرمجاز از معابر عمومی و رفع آن
- ۶- مدیریت ایجاد و نگهداری سرویس بهداشتی عمومی در سطح شهر یا روستا و نظارت بر آنها
- ۷- مدیریت ایجاد و توسعه زیرساخت‌های لازم به منظور راهبری و نظارت بر عرضه محصولات، خدمات و مایحتاج مصرفی خانوار در مراکز و بازارهای تحت نظر شهرداری‌ها یا دهیاری‌ها
- ۸- تعیین محل‌های مناسب جهت استقرار کارجویان مشاغل عمومی و موقت
- ۹- مدیریت ایجاد و توسعه مراکز عرضه دام و پرندگان، با رعایت مقررات، ضوابط و استانداردهای بهداشتی و زیست‌محیطی و پدافند زیستی
- ۱۰- تأمین امنیت شهروندان از طریق رفع خطرات ناشی از ابنیه، دیوارهای شکسته و خطرناک، گودال‌ها و چاه‌های واقع در معابر، اشیاء موجود در بالکن‌ها و نماهای عمومی ساختمان‌ها، و پاسخ‌گویی و جبران در صورت وقوع خسارت
- ۱۱- ارائه خدمات ایمنی و آتش‌نشانی، از جمله نجات جان انسان‌ها، مهار و اطفاء حریق، حفاظت از ثروت‌های ملی در مقابله با آتش‌سوزی و عوارض و سوانح ناشی از آن و برنامه‌ریزی در خصوص ارائه آموزش‌های ایمنی شهروندی و بهره‌گیری از مشارکت‌های مردمی در این زمینه
- ۱۲- نظارت و واپایی بر تحقق شرایط ایمنی ساختمان‌ها و استانداردهای تجهیزاتی ساختمان‌ها در مقابل سوانح گوناگون مانند زلزله، آتش‌سوزی، برق‌گرفتگی، سیل و حوادث و تهدیدات شیمیایی، پرتوی و سایبری، میکروبی و زیستی
- ۱۳- مدیریت ایجاد، توسعه و تجهیز آرامستان شامل مکان‌های تغسیل، تکفین و تدفین درگذشتگان با رعایت ضوابط دینی و مذهبی و بهداشتی، و نظارت بر حسن اجرای آنها
- ۱۴- مدیریت تهیه و نصب تابلو و پلاک شناسایی اماکن، معابر، راه‌ها، نشانی‌ها و اماکن تاریخی و گردشگری
- ۱۵- مدیریت ایجاد و توسعه تأسیسات و صنایع تبدیلی و تکمیلی محصولات و فراورده‌های کشاورزی از قبیل واحدهای بسته‌بندی سبزیجات و میوه‌جات، سردخانه و انبارهای سرد نگهداری محصولات کشاورزی
- ۱۷- نظارت و مراقبت در صحت اوزان و مقیاس‌ها
- ۱۸- صدور موافقت اصولی و پروانه بهره‌برداری بیمارستان‌ها و درمانگاه‌های بهداشتی و درمان و بهزیستی و تجهیز و

صدور مجوز خرید ملزومات آنها، با رعایت استانداردها، ضوابط و سیاست‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش

پزشکی

ماده ۸۱- مدیریت ایجاد، توسعه و بهره‌برداری از تأسیسات مربوط به توزیع آب شهری و روستایی و جمع‌آوری، انتقال و تصفیه فاضلاب و حفاظت از تأسیسات مذکور در حریم و محدوده شهر یا روستا به عهده شهرداری یا دهیاری است. برای انجام وظایف و تکالیف مقرر در این ماده سهام دولت در شرکت‌های آب و فاضلاب موضوع قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۱ و اصلاحات بعدی آن و نیز قانون تشکیل شرکت‌های آب و فاضلاب روستایی مصوب ۱۳۷۴/۹/۱۲ با اصلاحات بعدی به نسبت آخرین سرشماری رسمی جمعیت به هر شهرداری یا روستایی واگذار می‌شود. مسئولیت تقسیم دارایی و دیون شرکت‌های واگذار شده بین شهرستان‌ها، شهرها و روستاها طبق ضوابط این قانون حسب مورد بر عهده دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی، استانی، شهرستانی و بخش است.

ماده ۸۲- هزینه‌های اشتراک انشعاب، نرخ آب مشروب و هزینه‌های جمع‌آوری و دفع فاضلاب شهرها یا روستاها با احتساب هزینه‌های تأمین آب، بهره‌برداری، و استهلاک و سایر عوامل مؤثر با رویکرد توسعه پایدار و صیانت از منابع آبی، پس از تصویب شورای اسلامی شهر یا روستا از مصرف‌کنندگان وصول می‌شود.

ماده ۸۳- تهیه و اجرای طرح‌های تأمین آب و آب‌رسانی تا حریم شهر یا روستا همچنان به عهده وزارت نیرو است.

ماده ۸۴- ساخت، توسعه، تعمیر، نگهداری، بهره‌برداری، راهبری و مدیریت تأسیسات توزیع برق فشار متوسط و فشار ضعیف در محدوده و حریم شهرها و روستاها به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها واگذار می‌شود. شرکت‌های توزیع برق استانی و شهرستانی واگذار شده، و تمامی دارایی‌ها، حقوق، بدهی‌ها، اختیارات، تعهدات و حقوق عمومی شرکت‌های توزیع برق استانی و شهرستانی (موضوع قانون استقلال شرکت‌های توزیع نیروی برق در استان‌ها، مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۹) به نسبت آخرین سرشماری رسمی جمعیت، به هر شهرداری یا دهیاری واگذار می‌شود. مسئولیت تقسیم دارایی و دیون شرکت‌های واگذار شده بین شهرداری‌ها و دهیاری‌ها طبق ضوابط این قانون حسب مورد بر عهده دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها ملی، استانی، شهرستانی و بخش است.

ماده ۸۵- هزینه‌های اشتراک انشعاب و نرخ برق مصرفی با احتساب هزینه‌های تأمین برق، بهره‌برداری، استهلاک و سایر عوامل مؤثر پس از تصویب شورای اسلامی شهر یا روستا از مصرف‌کنندگان وصول می‌شود.

ماده ۸۶- شهرداری‌ها یا دهیاری‌ها می‌توانند برق مصرفی شهرها یا روستاهای محدوده مدیریت خود را از شبکه ملی انتقال برق، یا از طریق اعطای مجوز تأسیس یا تأسیس و اداره نیروگاه‌های محلی یا برق پاک خانگی در محدوده و حریم شهر یا روستا تأمین کنند.

ماده ۸۷- ساخت، توسعه، تعمیر، نگهداری، بهره‌برداری، راهبری و مدیریت تأسیسات توزیع گاز و سوخت مایع در محدوده و حریم شهرها و روستاها به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها واگذار می‌شود. شرکت‌های توزیع گاز استانی و شهرستانی و تمامی دارایی‌ها، حقوق، بدهی‌ها، اختیارات، تعهدات و حقوق عمومی شرکت‌های توزیع گاز استانی و شهرستانی به نسبت آخرین سرشماری رسمی جمعیت، به هر شهرداری یا دهیاری واگذار می‌شود. مسئولیت تقسیم دارایی و دیون شرکت‌های واگذار شده بین شهرستان‌ها، شهرها و روستاها طبق ضوابط این قانون حسب مورد بر عهده دبیر مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی، استانی، شهرستانی و بخش است.

ماده ۸۸- هزینه‌های اشتراک انشعاب و نرخ گاز مصرفی با احتساب هزینه‌های تأمین گاز، بهره‌برداری، استهلاک و سایر عوامل مؤثر پس از تصویب شورای اسلامی شهر یا روستا از مصرف‌کنندگان وصول می‌شود. شرکت ملی گاز ایران موظف به تأمین گاز مصرفی شهرها و روستاها تا حریم شهر یا روستا است.

ماده ۸۹- برنامه‌ریزی و صدور مجوز ایجاد و نظارت بر جایگاه‌های سوخت‌رسانی به وسایل نقلیه در محدوده و حریم شهر یا روستا در چارچوب طرح‌های توسعه شهری و روستایی بر عهده شهرداری‌ها یا دهیاری‌ها می‌باشد.

ماده ۹۰- وظایف زیر در راستای تأمین بهداشت عمومی و ارتقای سطح آن، از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، موضوع بند ۲ ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۷/۳/۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن، متنوع، و با رعایت ضوابط و استانداردهای ابلاغی آن وزارتخانه به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها واگذار می‌شود:

۱- تأمین بهداشت محیط و اماکن عمومی اعم از آموزشی، فرهنگی و تربیتی

۲- واپایی و نظارت بهداشتی بر سموم، مواد شیمیایی و آفات

۳- واپایی و نظارت بهداشتی بر تولید، توزیع و عرضه مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی

۴- مدیریت ایجاد و ساماندهی مراکز ترک اعتیاد و درمانگاه‌های سرپایی

۵- آموزش بهداشت عمومی

۶- تأمین بهداشت خانواده

۷- تأمین بهداشت کار و شاغلان

ماده ۹۱- از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون اداره فرودگاه‌های مسافری به جز در امور امنیتی و انتظامی به عهده شهرداری‌هاست، سیاست‌گذاری و نظارت عالی بر فرودگاه‌ها کماکان برعهده وزارت راه و شهرسازی است.

ماده ۹۲- شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موظف به تأسیس مراکز پایش باقی‌مانده آلاینده‌های شیمیایی در محصولات کشاورزی و دامی (از قبیل فلزات سنگین، سموم و آفت‌کش‌ها، کودهای شیمیایی، آنتی‌بیوتیک‌ها و غیره) در میادین میوه و تره‌بار و مراکز توزیع عمده محصولات و فراورده‌های کشاورزی‌اند و از کلیه محصولات ورودی نمونه‌گیری می‌کنند. ضوابط و استانداردهای سنجش آلاینده‌ها از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان ملی استاندارد و سازمان دامپزشکی کشور وضع می‌شود. تعرفه‌ها و شیوه‌نامه اجرایی آزمایش‌ها از سوی شوراهای شهر و روستا وضع می‌شود. در صورت وجود امکانات باید این گونه مراکز توسط بخش خصوصی تاسیس و اداره شوند

ماده ۹۳- نرخ محصولات و فراورده‌های کشاورزی، دامی و مایحتاج مصرفی خانوار در میادین و بازارهای تحت پوشش شهرداری در کمیته نرخ‌گذاری، متشکل از نمایندگان وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و صنعت، معدن و تجارت و شهرداری تعیین و توسط شهرداری به بهره‌برداران غرف اعلام می‌گردد و نظارت بر کیفیت محصولات و تولیدات ارائه شده و همچنین رعایت قیمت مصوب کمیته نرخ‌گذاری بر عهده شهرداری یا دهیاری است.

ماده ۹۴- سد معابر عمومی و اشغال پیاده‌روها و استفاده غیر مجاز از آنها و نیز اماکنی از قبیل میدان‌ها، پارک‌ها بوستان‌ها و باغ‌های عمومی، مترو و ایستگاه‌های مترو و سایر عرصه‌هایی که در محدوده و حریم شهر و حسب مورد محدوده روستا واقع و عنوان املاک و اموال عمومی متعلق به شهر و روستا دارد، ممنوع است. شهرداری و دهیاری مکلف‌اند با استفاده از مامورین در اختیار و با حفظ مالکیت اموال مرتکبین سد معبر و تنظیم صورت مجلس از سد معابر موضوع این ماده

جلوگیری و یا نسبت به جمع‌آوری موانع موجود و آزاد نمودن معابر و اماکن مذکور، اقدام کنند. در صورتیکه متخلف یا متخلفان در مقابل مأموران شهرداری یا دهیاری مقاومت و ترمرد نمایند و یا به ادامه تخلف خود اصرار داشته باشند اعمال آنان حسب مورد مشمول حکم مواد ۶۰۷ و ۶۰۹ و ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ بوده و نیروی انتظامی با اعمال این قبیل افراد به مثابه جرم مشهود برخورد می‌کند. شیوه‌نامه اجرای این ماده ظرف شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط دبیرمجمع نظام امور شهرداران و دهیاران تهیه و به تصویب می‌رسد.

ماده ۹۵- چنانچه هر شخص حقیقی یا حقوقی برخلاف مقررات قانون مدیریت پسماند و آیین‌نامه‌اجرایی آن، نسبت به نگهداری، مخلوط‌کردن، حمل و نقل، خرید و فروش، دفع و تخلیه غیرمجاز هرنوع پسماند و نخاله‌های ساختمانی در محدوده و حریم شهر یا روستا اقدام نماید، علاوه بر اعمال مجازات‌های مقرر در قانون مدیریت پسماند مکلف به جبران خسارت شهر یا روستا طبق قواعد مسئولیت مدنی است.

ماده ۹۶- دبیر مجمع نظام امور شهرداری ها و دهیاری ها با هدف تهیه سیاست‌گذاری و تدوین ضوابط و دستورالعمل‌های مورد نیاز مشتمل بر: کنترل جمعیت سگها از مبدا، عقیم سازی قبل از رها سازی توسط مالکین، جمع‌آوری، عقیم سازی و رها سازی در اقلیم اولیه، مداوای سگهای قابل درمان و مرگ با ملاحظت و بدون درد جمعیت ناقل بیماری و غیر قابل درمان اقدام نموده و دستورالعمل مذکور به تصویب شورای عالی استانها می‌رسد.

ماده ۹۷- شهرداری و دهیاری موظف است نسبت به شناسایی و نظارت بر اماکن و محل‌های نگهداری، عرضه و خرید و فروش حیوانات وحشی اقدام و از فعالیت کسانی که به صورت غیرمجاز و برخلاف مقررات و ضوابط سازمان حفاظت محیط‌زیست، مبادرت به نگهداری و خرید و فروش حیوانات مذکور می‌کنند، جلوگیری نماید.

ماده ۹۸- شهرداری و دهیاری مکلف است برای حفظ شهروندان از خطر سیل و حریق و همچنین دفع و رفع خطر از بناها و دیوارهای شکسته واقع در معابر عمومی و کوچه‌ها و اماکن عمومی و خصوصی، پرکردن و پوشاندن چاه‌ها و چاله‌های واقع در معابر و نیز خطرات ناشی از سقوط اشیاء موجود در بالکن‌ها و روی دیوارهای مشرف و مجاور معابر عمومی، مزاحمت دودکش‌ها و ناودان ساختمان‌ها، دفع فاضلاب در معابر و همچنین رفع آلودگی محیطی زمین یا بناهای مخروبه و متروکه و یا نیمه‌تمام به مالکان یا صاحبان اماکن یا صاحبان ادوات منصوب، اخطار صادر نماید تا آنان نسبت به رفع خطر در مهلت مناسب اقدام نمایند. در صورتی که اخطار شهرداری یا دهیاری در مهلت معین به موقع اجرا گذاشته نشود، شهرداری یا دهیاری رأساً به وسیله مأموران خود اقدام به رفع خطر یا مزاحمت می‌نماید و هزینه صرف‌شده را به اضافه ۲۰ درصد به‌عنوان خسارت از مستنکف دریافت می‌کند.

ماده ۹۹- اطلاع‌رسانی کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی عرضه‌کننده کالا و خدمات با نوشتن هر نوع مطلبی یا الصاق هر نوشته‌ای بر روی دیوارهای شهر یا روستا، کف خیابان و تأسیسات شهری و روستایی، نمای ساختمان، در و پنجره و دیوار املاک و منازل و هر محل و فضایی که در مرئی و منظر عموم باشد و نیز نصب هر نوع شعارنوشته (پلاکارد)، تابلو و آگهی نما (بیل‌بورد) تبلیغاتی در مکان‌های مذکور، اصولاً ممنوع است، مگر در مواردی که طبق ضوابط نظام جامع تبلیغات شهری و روستایی دارای پروانه باشد. ضوابط تابلو، آگهی یا نوشته قابل نصب در هر مکانی در پروانه مربوطه قید می‌شود. تخلف از ضوابط نظام جامع تبلیغات موجب جزای نقدی درجه هشت و پاک‌سازی محل و در صورت تکرار علاوه بر پاک‌سازی محل، موجب جزای نقدی درجه هفت است. نظام جامع تبلیغات شهری و روستایی به پیشنهاد مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی، توسط شورای عالی استان‌ها به تصویب می‌رسد.

ماده ۱۰۰ -وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و غیردولتی و نیروهای نظامی و انتظامی موظفند حداقل شش ماه قبل از هرگونه اقدام عمرانی، شهرداری یا دهیاری را از اجرای طرح‌های خود مطلع کنند. این دستگاه‌ها موظفند در فعالیت‌های عمرانی واقع در محدوده و حریم شهر یا روستا رعایت طرح‌های توسعه را بنمایند و موافقت کتبی شهرداری یا دهیاری را در این خصوص اخذ کنند. دستگاه اقدام‌کننده مکلف است هرگونه خرابی یا زیانی را که در اثر اقدامات مزبور به آسفالت یا ساختمان معابر عمومی وارد می‌آید، در مدت مناسبی که با نظر شهرداری یا دهیاری تعیین می‌شود، ترمیم کند؛ در غیر این صورت، شهرداری یا دهیاری خرابی را ترمیم کرده و به حال اول درمی‌آورد و هزینه تمام‌شده را به اضافه ۲۰ درصد آن از طریق اجرای ثبت اسناد وصول می‌نماید. مفاد این ماده نافی اختیارات موضوع ماده ۴۸ این قانون در خصوص اخذ پروانه نیست.

ماده ۱۰۱ -مالک یا مالکان یا اشخاص ذی‌نفع واقع در محدوده شهر یا روستا مکلف به ترمیم وضعیت اراضی و ابنیه مخروبه، ناتمام، غیرمتناسب با وضع محل یا مغایر با استانداردهای آلودگی بصری که به پاکیزگی و زیبایی نما یا منظر شهر یا روستا لطمه می‌زند، هستند. شهرداری و دهیاری باید به مالک، مالکان یا اشخاص ذی‌نفع اخطار نماید که ظرف مدت دو ماه نسبت به پاک‌سازی، ایجاد نرده یا دیوار، مرمت محل و بنا یا هر اقدام مناسبی که برای زیبا سازی محل لازم باشد، اقدام نمایند. اگر مالک مسامحه و یا امتناع نمود، شهرداری و دهیاری می‌تواند هرگونه اقدامی را که لازم بداند معمول و هزینه آن را به اضافه ده درصد از مالک یا متولی و یا متصدی موقوفه دریافت نماید. در این مورد صورت حساب شهرداری و دهیاری بدواً به مالک ابلاغ می‌شود، در صورتیکه مالک ظرف پانزده روز از تاریخ ابلاغ صورت حساب شهرداری و دهیاری اعتراض نکرد صورت حساب قطعی تلقی می‌شود و هرگاه مالک ظرف مهلت مقرر اعتراض کرد موضوع به کمیسیون‌های مذکور در مواد ۳۵ و ۳۶ این قانون ارجاع می‌شود.

بخش نهم: محیط زیست

ماده ۱۰۲- وظایف شهرداری و دهیاری در محدوده و حریم حوزه محیط زیست عبارتند از:

- ۱- تهیه و بازنگری طرح‌ها و مقررات زیست‌محیطی و فضای سبز و پیشنهاد آن به مراجع قانونی برای تصویب و نظارت بر اجرای ضوابط مصوب
- ۲- مدیریت ایجاد، گسترش، حفظ، نگهداری و احیای فضای سبز شهری و روستایی
- ۳- سامان‌دهی کارخانه‌ها، کارگاه‌ها و واحدهای تولیدی و خدماتی آلوده‌کننده و مزاحم، و نظارت بر واپایی آلودگی آن‌ها و انتقال به نقاط مناسب به ترتیب مقرر در این قانون
- ۴- احیای پهنه‌های طبیعی و حفاظت از محیط زیست طبیعی شهر یا روستا، و جلوگیری از تخریب آن
- ۵- انتشار گزارش سالانه وضعیت شاخص‌های زیست‌محیطی شهر یا روستا
- ۶- حفاظت و مدیریت پارک‌های ملی، پناهگاه‌های حیات وحش، مناطق حفاظت‌شده و پارک‌های طبیعی در محدوده و حریم شهر یا روستا
- ۷- واپایی و کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی، از قبیل آلودگی‌های هوا، آب، خاک، صوتی، نوری، بویایی و سایر آلودگی‌های زیست‌محیطی
- ۸- کشف و پیگیری تخلفات ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست در محدوده و حریم شهر یا روستا و انجام اقدامات قانونی جهت اخذ خسارات وارده بر محیط زیست شهری یا روستایی
- ۹- اندازه‌گیری مستمر میزان آلاینده‌های هوا و صدا و اطلاع‌رسانی مستمر به شهروندان و مراجع صلاحیت‌دار به-ویژه در مواقع اضطراری آلودگی هوا
- ۱۰- صدور مجوز، مدیریت ایجاد یا اداره موزه‌های تاریخ طبیعی و باغ‌های وحش و نظارت بر فعالیت آنها در محدوده و حریم شهر یا روستا، بر اساس ضوابط و مقررات سازمان حفاظت محیط زیست

ماده ۱۰۳- شهرداری یا دهیاری موظف است در ایجاد فضای مشجر شهر یا روستا از درختان و بوته‌های مثمری استفاده کند که کمترین میزان مصرف آب را دارند. در کاشت درختان و بوته‌ها اولویت با درختان و بوته‌های با مصرف کم آب است که به صورت تاریخی در آن منطقه کشت می‌شده‌اند یا حسب دستورالعمل‌های وزارت جهاد کشاورزی با اقلیم منطقه منطبق‌اند.

ماده ۱۰۴- مدیریت، احداث، احیاء، نگهداری، توسعه و بهره‌برداری از جنگل‌های دست‌کاشت و پارک‌های جنگلی، مراتع قابل‌درخت‌کاری، نهالستان‌های متروکه و اراضی واقع در کاربری‌های فضای سبز و کمربند سبز شهری به منظور توسعه فضای سبز و اعمال کاربری طبق ضوابط و طرح‌های توسعه در محدوده و حریم شهر یا روستا به شهرداری یا دهیاری واگذار می‌شود. این واگذاری با حفظ مالکیت دولت و بدون دریافت حقوق مالکانه از شهرداری یا دهیاری انجام می‌گیرد و باید به گونه‌ای برنامه‌ریزی گردد که امکان استقرار و اسکان اضطراری جمعیت در این فضاها در مواقع لزوم فراهم گردد.

ماده ۱۰۵- به منظور استفاده بهینه از منابع آبی موجود جهت حفظ، نگهداری و توسعه فضاهای سبز شهری و روستایی، شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موظفند:

الف: حداکثر طی ۱۰ سال نسبت به جایگزینی روش‌های آبیاری سنتی (غرقابی) با سیستم‌های آبیاری تحت فشار و سایر روش‌های نوین آبیاری فضای سبز، استفاده از گونه‌های گیاهی مقاوم و با حداقل نیاز آبی و حذف شبکه آب شرب از منابع آبی مورد استفاده اقدام نمایند.

ب: با استفاده از امکانات موجود یا احداث تأسیسات مورد نیاز برای جمع‌آوری و ذخیره نزولات آسمانی برای آبیاری فضای سبز اقدام نمایند.

ج: نسبت به تأمین آب مورد نیاز فضاهای سبز شهری و روستایی از منابع آب غیر شرب، اعم از پساب تأسیسات محلی، شهری یا روستایی تصفیه فاضلاب، اقدام نمایند.

ماده ۱۰۶- سازمان نظام مهندسی و کنترل ساختمان موظف است با همکاری وزارت راه و شهرسازی نسبت به ایجاد گروه تخصصی مهندسی فضای سبز جهت نظارت اصولی بر برنامه‌ریزی، طراحی، اجرا و نگهداری فضاهای سبز کشور حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از لازم الاجرا شدن این قانون اقدام نماید.

ماده ۱۰۷- شهرداری یا دهیاری مکلف است از تأسیس و فعالیت کارخانه‌ها، کارگاه‌ها و سایر واحدهای تولیدی، صنعتی، تجاری، صنفی و امثال آن که فعالیت آن‌ها موجبات آلودگی در محدوده شهر یا روستا را فراهم می‌کنند، جلوگیری نماید و هرگاه تأسیسات مذکور قبل از تصویب این قانون ایجاد شده باشند، آنها را تعطیل و در صورت لزوم به نقاط مناسب دیگر، از جمله به خارج از محدوده شهر یا روستا منتقل نماید.

ماده ۱۰۸- شهرداری یا دهیاری مکلف است در مورد ساماندهی فعالیت‌های آلاینده محیط زیست اعم از تمهیدات، تخریب، تعطیل و انتقال به نقاط مناسب، مراتب را ضمن دادن مهلت مناسب به صاحبان آنها ابلاغ نماید. در صورتی که صاحبان، متصدیان و بهره‌برداران فعالیت‌های یاد شده به نظر شهرداری معترض باشند، می‌توانند ظرف ده روز از تاریخ ابلاغ، اعتراض خود را با ذکر دلیل به کمیسیون مرکب از دو نفر از افراد بصیر، مطلع و متخصص در امور محیط زیست و بهداشت محیط که از طرف شورای اسلامی شهر یا روستا انتخاب می‌شوند و یک نفر قاضی منتخب دادگستری استان، تسلیم نمایند. کمیسیون موظف است ظرف مدت یک ماه از تاریخ وصول اعتراض، به موضوع رسیدگی و رأی صادر نماید. در صورت اعتراض هریک از طرفین، ظرف ۲۰ روز از ابلاغ رأی صادره، می‌توانند اعتراض خود را به کمیسیون تجدید نظر این ماده که با همان ترکیب و اعضای متفاوت با اعضای کمیسیون بدوی است جهت رسیدگی تسلیم نمایند، کمیسیون تجدید نظر موضوع این ماده به اعتراض مذکور رسیدگی می‌کند، هرگاه رأی کمیسیون مبنی بر تأیید نظر شهرداری باشد و صاحبان ملک، بهره‌برداران و متصدیان فعالیت در مدت مقرر شخصاً اقدام ننمایند، شهرداری یا دهیاری به وسیله مأموران خود رسماً اقدام می‌کند. دستورالعمل این ماده ظرف شش ماه پس از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط مجمع نظام امور شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی تهیه می‌شود و به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد.

ماده ۱۰۹- عبارت «و شهرداری و دهیاری» بعد از عبارت «سازمان دامپزشکی» در تبصره «۱» ماده ۶۸۸ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی اضافه می‌شود.

ماده ۱۱۰- برای تشویق انتقال مشاغل و صنوف مزاحم و آلاینده، مستقر در محدوده و حریم شهرها و روستاها:

الف: وزارت جهاد کشاورزی و وزارت راه و شهرسازی موظفند اراضی مورد نیاز را در چارچوب طرح‌های توسعه مصوب، با حق بهره‌برداری به صورت رایگان، در اختیار شهرداری و دهیاری قرار دهند.

ب: شهرداری‌ها و دهیاری‌ها مکلفند اراضی یاد شده را بر اساس طرح‌های مصوب با همکاری اتحادیه و صنوف مرتبط آماده سازی و ساماندهی نمایند و حق بهره‌برداری از اراضی یاد شده را در قالب قراردادهای مدت دار در چارچوب قانون آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران تنظیم و واگذار نموده و بدون اخذ عوارض صدور پروانه، پروانه ساخت را صادر کنند.

ماده ۱۱۱- نصب هرگونه تجهیزات تولیدکننده امواج در محدوده و حریم شهر یا روستا پس از صدور تأییدیه مراجع قانونی، نیازمند مجوز شهرداری یا دهیاری نیز می باشد.

ماده ۱۱۲- شهرداری و یا دهیاری موظف است نسبت به حفاظت محیط زیست کوهستانها، چشمهها و آبشارهای طبیعی واقع در محدوده و حریم شهر یا روستا اقدام کند و از هرگونه ساخت و ساز در حریم این مناطق و تجاوز و تخریب در بوم سازگان (اکوسیستمهای) کوهستانی جلوگیری نماید و همچنین با احیای وضعیت طبیعی و ساماندهی و زیباسازی دامنهها، زمینه گردشگری و طبیعت گردی را برای شهروندان در محیطهای مذکور فراهم کند.

بخش دهم: اقتصادی

وظایف شهرداری و دهیاری در حوزه اقتصادی

ماده ۱۱۳- وظایف شهرداری یا حسب مورد دهیاری در حوزه اقتصادی عبارتند از:

- ۱- سنجش شاخص محیط کسب و کار و بررسی روندهای مربوط به آن در سطح شهر و روستا، و همکاری با نهادهای ذی ربط جهت بهبود شاخص مذکور
- ۲- رفع موانع توسعه و حمایت از فعالیت‌های اقتصادی و تشویق کارآفرینان
- ۳- حمایت از توسعه صنعت گردشگری و خدمات وابسته و صدور مجوزهای لازم و نظارت بر فعالیت‌های آنها
- ۴- برنامه‌ریزی برای جذب و حمایت سرمایه‌ی خارجی و حمایت از سرمایه‌گذاری داخلی و مشارکت با آنها
- ۵- حمایت از اقتصاد دانش بنیان

شیوه‌های عملکرد شهرداری یا حسب مورد دهیاری در حوزه اقتصادی

۱- بهبود شرایط و محیط کسب‌وکار

ماده ۱۱۴- به منظور بهبود شرایط و محیط کسب‌وکار شهری و روستایی با رعایت قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار

مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶، دستورالعمل‌های مورد نیاز جهت اقدامات زیر ظرف یک سال پس از تاریخ لازم‌الاجراشدن این قانون توسط مجمع نظام امور شهرداری‌ها در سطح ملی تهیه می‌شود، و پس از تأیید شورای عالی استان‌ها به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها ابلاغ می‌شود:

- ۱- تسهیل فرآیندهای دریافت عوارض شهری و روستایی از شهروندان و فعالان اقتصادی از طریق شیوه‌هایی نظیر خود اظهاری و پرداخت غیرحضوری مؤدیان
- ۲- روان و آسان‌سازی مقررات و مراحل مراجعه شهروندان و فعالان اقتصادی برای دریافت مجوزهای ساخت و ساز و تعیین کاربری، تفکیک اراضی و املاک، و نیز ساماندهی مشاغل از طریق اصلاح و تغییر روش‌های اداری مزاحم، و کوتاه کردن فرآیندها و حذف فعالیت‌های زائد
- ۳- تدوین شاخص‌های اصلی محیط کسب و کار در شهر یا روستا با همکاری اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و سایر تشکل‌های اقتصادی مبتنی بر قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۱۶. به منظور سنجش سالیانه بهبود شرایط و محیط کسب و کار و گزارش آن به شورای اسلامی شهر و روستا و درج در تارنمای رسمی شهرداری و دهیاری برای اطلاع شهروندان

۲- قواعد مراجعه شهرداری‌ها به بازارهای مالی و استقراض از بازارهای مالی

ماده ۱۱۵- به منظور توانمندسازی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در تحریک بخشی به فعالیت‌های عمرانی، اقتصادی و اجتماعی شهری، شهرداری‌ها مجازند در چارچوب قوانین و مقررات ذی‌ربط و ضوابط مقرر در این ماده به شرح زیر نسبت به استقراض از بازارهای مالی اقدام نمایند:

۱. استقراض از بازارهای مالی بین‌المللی و داخلی با رعایت قوانین مربوط و تصویب شورای اسلامی شهر یا روستا
۲. اخذ موافقت دولت قبل از انتشار اوراق مشارکت و گواهی سپرده خاص در مواردی که دولت بازپرداخت اصل و سود بدهی شهرداری و دهیاری را تضمین می‌کند.
۳. تأمین منابع ارزی طرح‌های سرمایه‌گذاری شهرداری و دهیاری از بازارهای جهانی، پس از تأیید وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی، با انتشار اوراق مشارکت و انواع صکوک اسلامی و با تضمین اصل و سود این اوراق توسط شهرداری و دهیاری
۴. اقدام مشترک شهرداریها و دهیاری‌ها با انتشار اوراق مشارکت و با تعیین سهم و تعهدات هریک از آنها در قرارداد جداگانه با تأیید بانک کارگزار
۵. بازپرداخت اصل و سود تسهیلات بانکی در پروژه‌های انتفاعی شهری و روستایی، صرفاً از محل درآمدهای حاصل از این پروژه‌ها

ماده ۱۱۶- شهرداری‌ها و دهیاری‌ها که اقدام به استقراض از سیستم بانکی و بازارهای مالی می‌کنند، قبل و بعد از استقراض، ملزم به اعلان و افشای اطلاعات مالی خود به شرح زیر می‌باشند و ارزش زمین و مستغلات متعلق به شهرداری یا دهیاری می‌تواند به عنوان وثیقه بدهی‌ها به کار رود:

- ۱- انتشار صورت‌های مالی شامل ترازنامه، صورت‌حساب سود و زیان (در مورد شرکت‌های وابسته به شهرداری و دهیاری)، و عملکرد بودجه جاری و سرمایه‌ای شهرداری و دهیاری در سنوات گذشته
- ۲- انتشار مبلغ بدهی‌های خود به اشخاص حقیقی و حقوقی، بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری و توزیع زمانی بازپرداخت آنها.

ماده ۱۱۷- شهرداری‌ها و دهیاری‌ها موظف‌اند مطالعات ارزیابی فنی - اقتصادی پروژه‌های سرمایه‌گذاری را که برای تأمین مالی آنها به بانک‌ها و بازار سرمایه مراجعه می‌کنند، در دسترس عموم قرار دهند.

بخش یازدهم: سایر مقررات و صلاحیت‌ها

ماده ۱۱۸- وظایف منتزع از سایر دستگاه‌ها مندرج در این قانون و انتقال آنها به شهرداری‌ها به شرح زیر صورت می‌پذیرد:

الف- در کلان‌شهرها با لازم‌الاجرا شدن این قانون کلیه موارد انتزاعی یاد شده به شهرداری‌ها واگذار می‌شود.

ب- در شهرهای بالای ۲۰۰ هزار نفر جمعیت شورای عالی موظف است، برای تسری موارد انتزاعی از دستگاه‌ها به شهرداری‌ها به نحوی برنامه ریزی نماید که به تناسب توانمندی شهرداری‌ها موارد با هماهنگی وزارت کشور صورت پذیرد.

ج- کلیه شهرها و روستاهای زیر دویست هزار نفر یکسال پس از بند «ب» این ماده اقدام خواهد گردید.

ماده ۱۱۹- شورای عالی استانها موظف است:

- ۱- شاخص‌های سنجش و جلوگیری از تبعیض در تهیه برنامه‌های عمرانی و رفاهی را تهیه و به سازمان برنامه و بودجه کثو

ارایه نماید.

۲- هر ساله معیارهای تخصیص بودجه و جلوگیری از تبعیض را بروز رسانی و در صورت نیاز شاخص ها و سنجش های موجود را بازنگری کند.

۳- به منظور تعیین سهم هر استان از بودجه و اعتبارات، ضرایب بهره مندی در کلیه زمینه های توسعه و عدم تبعیض را تنظیم و بر اساس معیارهای تهیه ضرایب، هر ساله آن را به روزرسانی نماید.

۴- هر ساله گزارش عملکرد اجرای این ماده را به کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس شورای اسلامی ارایه نماید.

مادو ۱۲۰- دولت موظف است در تهیه و تدوین برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و لایحه بودجه سالانه کشور، نظرات شورای عالی استانها را دریافت و با دعوت از نماینده آن شورا در جلسات بررسی لوایح برنامه و بودجه پیشنهادهای آنها را مطرح و مورد رسیدگی قرار دهد. در صورت عدم تصویب پیشنهادهای شورای عالی استانها توسط دولت، نظرات شورا به مجلس تقدیم و در کمیسیون تلفیق موضوع ماده ۴۵ آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی با حضور نماینده شورا قابل طرح و رسیدگی است. سازمان برنامه و بودجه کشور موظف است گزارشی از میزان و نحوه تخصیص بودجه و اعتبارات عمومی کل کشور به تفکیک استانها در پایان هر فصل تهیه کند و برای شورای عالی استانها ارسال نماید.

ماده ۱۲۱- شورای عالی استانها باید نماینده خود را از بین اعضای شورای عالی استانها انتخاب و جهت دفاع از طرح ها و لوایح به مجلس شورای اسلامی و کمیسیونهای تخصصی معرفی نماید.

ماده ۱۲۲- به منظور رفع تبعیض و اجرای هماهنگ برنامه های عمرانی و رفاهی استانها، شورای عالی استانها موظف است موارد نقض تخلف از اجرای قوانین را پس از طرح و تصویب در صحن شورای عالی حسب مورد جهت بررسی و رسیدگی قانونی به رییس مجلس شورای اسلامی و دیوان محاسبات کشور ارسال نماید.

ماده ۱۲۳- هیأت وزیران می تواند اختیار تصمیم گیری راجع به نحوه هزینه کرد پارانه هر استان را به شوراها واگذار نماید

ماده ۱۲۴- مجمع نظام امور شهرداریها و دهیاریها در سطح ملی موظف است سیاست جامع اجرای شهر و روستای هوشمند را تهیه کند و برای تصویب به شورای عالی استانها ارسال نماید. شهرداریها و دهیاریها مکلف اند عملکرد سالیانه در اجرای این سیاست را به شوراها و مردم گزارش کنند.

ماده ۱۲۵- شوراها میتوانند در راستای تسریع تکمیل سامانه حدنگار (کاداستر) در حریم و محدوده شهر یا روستا کمک های فنی، مالی و غیره را به اداره ثبت اسناد و املاک ارائه نمایند.

ماده ۱۲۶- شهرداری ها و دهیاری ها مکلفند با بررسی درخواست پروانه ساختمانی مالکان با کاربری مسکونی در املاک با مساحت کمتر از حد نصاب تعیین شده در طرح های توسعه ای، در صورت امکان رعایت و اعمال ضوابط قانونی لازم برای ساخت و ساز، با دریافت ۱۰ درصد علاوه بر هزینه های پروانه ساختمانی برای جبران خدمات عمومی، نسبت به صدور پروانه اقدام نمایند.

ماده ۱۲۷- مرجع رسیدگی به اختلافات مجموعه مدیریت شهری و روستایی با دستگاهها و نهادهای حاکمیتی در راستای اعمال این قانون در خصوص انجام وظایف در حوزه مدیریت شهری و روستایی، هیأت های حل اختلاف و رسیدگی به شکایات موضوع ماده ۷۹ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراها و انتخابات شورای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ و اصلاحات بعدی آن می باشد.

ماده ۱۲۸- مدیران حراست شهرداری یا دهیاری از سوی اداره کل حراست استان منصوب می‌شوند. هزینه حقوق و مزایای مدیران حراست طبق ضوابط سازمان حراست کل کشور در بودجه سالانه شهرداری یا دهیاری منظور شده و به صورت سالانه به حساب سازمان حراست کل کشور واریز می‌گردد. تعیین شهرداران و دهیاران و مسئولین شهرداری و دهیاری پس از استعلام و با تایید حراست امکان پذیر است. مستنکفین از نظر حراست به مجازات درجه پنج قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ محکوم می‌شوند.

ماده ۱۲۹- شهرداری یا دهیاری مکلف است بر اساس طرح‌های توسعه و سامانه حدنگار، تخلف متصرفان غیرقانونی را با مشخصات کامل، به محض وقوع تخلف، به دادستان گزارش کند.

ماده ۱۳۰- هرگونه اطلاعاتی که در این قانون حکم به درج آن‌ها در تارنماهای رسمی شده است باید به نحوی درج شود که به صورت دائمی قابلیت دسترسی برای عموم داشته باشد.

ماده ۱۳۱- کلمه شهرداری‌ها از ماده ۳۰ قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ و بند «الف» و تبصره ۱ ماده ۱۲ قانون پولی و بانکی مصوب ۱۳۵۱/۴/۱۸ حذف می‌شود.

ماده ۱۳۲- از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون وظایف قوه قضائیه در قانون شوراها حل اختلاف مصوب ۱۳۸۷ به جز در تعیین قاضی به شهرداری واگذار می‌شود.

ماده ۱۳۳- تمامی مسئولیت‌های نظارتی این قانون، نافذ و وظایف قانونی سایر دستگاه‌ها و مراجع ذی‌ربط نیست

ماده ۱۳۴- حکم شهردار و دهیار پس از انتخاب آنها توسط شورای اسلامی شهر و شورای اسلامی روستا و استعلام از حراست توسط روسای شوراها مذکور صادر می‌شود.

ماده ۱۳۵- انجام معاملات، اعم از خرید و فروش اموال منقول و غیرمنقول و مقاطعه و اجاره و استجاره، طرح دعوا و دفاع از دعوی علیه شهرداری و دهیاری، حفظ دارائی منقول و غیرمنقول شهرداری و دهیاری و قبول اعانات و هدایا به نام شهرداری و دهیاری با تصویب شورای اسلامی شهر از دیگر وظایف و اختیارات شهرداری و دهیاری است

اصلاحات قانون آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها

ماده ۱۳۶- به منظور انطباق و اعمال تغییرات ناشی از احکام این قانون در برخی مواد قانون آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها مصوب ۱۳۴۶/۴/۱۲ در زمینه‌های مختلف، از جمله بودجه، درآمد و مراجع تصویب مصوبات، مواد ۲۳، ۲۴، ۲۶، ۲۷، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۶ و ۴۴ آیین‌نامه مذکور به ترتیب با متن بندهای ۱ تا ۹ به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

۱- ماده ۲۳- بودجه شهرداری و دهیاری و متمم آن، به صورت عملیاتی باید بر اساس حوزه‌های مأموریتی، راهبردها، سیاست‌های اجرایی، برنامه‌های خاص مربوط به هر خدمت و محصول و مبتنی بر اهداف و شاخص‌های کمی مشخص، و هزینه هریک از آنها تنظیم گردد. طرز تنظیم برنامه و بودجه، تفریغ بودجه و نحوه تفکیک مأموریت‌ها و درآمدها، انطباق بودجه با برنامه و همچنین طرز برآورد درآمد و هزینه به موجب دستورالعملی است که به وسیله مجمع نظام شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی تهیه می‌شود، و توسط شورای عالی استان‌ها تصویب و ابلاغ می‌شود.

۲- ماده ۲۴- شهرداری و دهیاری مکلف است تا پایان دی ماه، بودجه سالیانه خود را به شورای اسلامی شهر و روستا پیشنهاد نماید و شورای اسلامی شهر و روستا نیز باید قبل از اسفند ماه هر سال، آن را مورد رسیدگی و تصویب قرار دهد. همچنین شهرداری و دهیاری موظف است تفریغ بودجه هر سال را تا اول خردادماه سال بعد به شورای اسلامی شهر و روستا تسلیم کند و شورا نیز باید تا آخر خرداد ماه آن را رسیدگی و تصویب نماید. شیوه بررسی و

- تصویب بودجه یا تفریح بودجه در شورای اسلامی شهر و روستا طبق دستورالعملی است که به پیشنهاد مجمع امور نظام شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد.
- ۳- ماده ۲۶- در صورتی که شهرداری و دهیاری‌ها در رأس موعد مذکور به وظیفه قانونی خود در مورد پیشنهاد لایحه بودجه و متمم آن و تفریح بودجه عمل نکنند، شهردار و دهیار موظف است ظرف مدت ۱۵ روز پس از موعد مقرر، دلایل تأخیر در ارائه بودجه را به شورای اسلامی شهر گزارش نماید، در صورتی که شورا دلایل شهردار را با اکثریت مطلق آراء موجه نداند، می‌تواند نسبت به استیضاح شهردار و دهیار اقدام کند.
- ۴- ماده ۲۷- اجازه تقسیط عوارض یا مطالبات یا جریمه‌های شهرداری و دهیاری با پیشنهاد شهرداری و دهیاری به تصویب شورای اسلامی شهر و روستا می‌رسد، تقسیطی قابل اجراست که موضوع و حدود و شرایط آن در دفتر عوارض مصوب شهر و روستا به چاپ رسیده باشد.
- ۵- ماده ۳۲- کلیه پرداخت‌های شهرداری و دهیاری باید در مقابل اسناد مثبت صورت گیرد. آیین‌نامه نحوه پرداخت، پیش‌پرداخت، مساعده، تنخواه‌گردان و علی‌الحساب در مورد هزینه‌هایی که تنظیم اسناد مثبت آنها قبل از پرداخت میسر نباشد، با پیشنهاد مجمع نظام شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به تصویب شورای عالی استان‌ها خواهد رسید.
- ۶- ماده ۳۳- طرز تهیه اسناد هزینه و مدارک ضمیمه آن، طرز طبقه‌بندی هزینه‌های شهرداری و دهیاری و همچنین اصول و قواعد مربوط به انبارداری و رابطه آن با کارپردازی، به موجب دستورالعملی است که به وسیله مجمع نظام شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی تهیه می‌شود و به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد.
- ۷- ماده ۳۴- نحوه وصول و نگهداری درآمدها، پرداخت هزینه‌ها، نگهداری موجودی حساب و تنظیم گزارش‌های مستمر وضع مالی شهرداری و دهیاری و همچنین ترتیبات مربوط به عملیات استقراضی شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، به موجب دستورالعملی است که به پیشنهاد مجمع نظام شهرداری‌ها و دهیاری‌ها در سطح ملی به تصویب شورای عالی استان‌ها می‌رسد.
- ۸- ماده ۳۶- شهردار و دهیار می‌تواند با انتخاب حسابرسان مستقل، اسناد و مدارک و حساب‌ها و عملکرد شهرداری و کلیه مؤسسات و شرکت‌های تابعه و وابسته به شهرداری‌ها و دهیاری‌ها را به صورت موردی با انتخاب خود بعد از خرج، مورد رسیدگی و ارزیابی قرار دهد. نتیجه گزارش این حسابرسان به همراه صورت حساب عملکرد ماهیانه و سالانه بودجه شهرداری یا دهیاری، در اختیار شورای اسلامی شهر و روستا قرار می‌گیرد.
- ۹- ماده ۴۴- کلیه پرداخت‌های شهرداری در حدود بودجه مصوب، مستند به اسناد مثبت و رعایت مقررات، به عمل می‌آید. این اسناد به امضای شهردار و ذی‌حساب یا نمایندگان آنها که رسماً به شورا معرفی و به تأیید شورای اسلامی شهر رسیده باشند، خواهد رسید.

ماده ۱۳۷- از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون قوانین موضوعه زیر لغو می‌گردد:

- ۱- قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴/۴/۱۱
- ۲- قانون اصلاح پاره‌ای از مواد و الحاق مواد جدید به قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴، مصوب ۱۳۴۵/۱۱/۲۷
- ۳- قانون اصلاح پاره‌ای از مواد قوانین مربوط به شهرداری و نوسازی و عمران شهری مصوب ۱۳۵۱/۴/۷
- ۴- قانون اصلاح تبصره ۲ ماده ۷۸ قانون شهرداری مصوب ۱۳۵۲/۳/۷
- ۵- قانون واگذاری امور مربوط به راهنمایی و رانندگی شهر تهران به شهرداری پایتخت مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۲۹
- ۶- قانون اصلاح پاره‌ای از مواد قانون شهرداری مصوب ۱۳۵۴/۷/۲۹

- ۷- قانون اصلاح پاره‌ای از مواد قانون شهرداری و الحاق ۶ ماده به آن مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۵
- ۸- قانون الحاق یک تبصره به قانون واگذاری امور مربوط به راهنمایی و رانندگی شهر تهران به شهرداری پایتخت مصوب ۱۳۵۶/۳/۱۷
- ۹- قانون الحاق ۶ تبصره به ماده ۱۰۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۵۶/۶/۸
- ۱۰- لایحه قانونی اصلاح تبصره‌های ماده ۱۰۰ قانون شهرداری مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۷
- ۱۱- لایحه قانونی شمول قانون استخدام کشوری درباره کارکنان و شهرداریهای سراسر کشور (غیر از شهرداری پایتخت) مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۷
- ۱۲- آیین نامه استخدامی شهرداری تهران مصوب ۱۳۵۸/۸/۱۲ شورای انقلاب اسلامی
- ۱۳- لایحه قانونی راجع به اصلاح تبصره ۲ ماده ۹۶ قانون شهرداری مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۱
- ۱۴- لایحه قانونی راجع به تبدیل وضع استخدامی مستخدمین پیمانی (موقت) شهرداری تهران به (ثابت) مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۸
- ۱۵- لایحه قانونی راجع به تمرکز امور مربوط به تاکسیرانی شهر تهران زیر نظر شهرداری تهران مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۸
- ۱۶- لایحه قانونی راجع به لغو برخی از مواد اصلاحی قانون اصلاحی قانون شهرداری و اصلاح بند ۴ ماده ۴۴ آیین‌نامه مالی شهرداریها مصوب ۱۳۵۹/۴/۲۴
- ۱۷- ماده ۱۲ قانون نظام هماهنگ پرداخت (در مورد شهرداریها) مصوب ۱۳۷۰/۶/۱۳ و اصلاحات بعدی آن
- ۱۸- قانون الحاق یک تبصره به ماده واحده قانون راجع به تمرکز امور مربوط به تاکسیرانی شهر تهران زیر نظر شهرداری تهران مصوب ۱۳۵۹/۳/۲۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۵/۲۰
- ۱۹- قانون الحاق یک بند و ۳ تبصره بعنوان بند ۳ به ماده ۹۹ قانون شهرداریها مصوب ۱۳۷۲/۱۲/۱
- ۲۰- قانون تفسیر بند ۳ ماده واحده قانون الحاق یک بند و ۳ تبصره به عنوان بند ۳ به ماده ۹۹ قانون شهرداریها مصوب ۱۳۷۳/۷/۱۰
- ۲۱- ماده ۷۱ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن باستثناء تبصره ۴ ذیل بند ۱ این ماده
- ۲۲- قانون اصلاح ماده (۱۰۱) قانون شهرداری مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۸
- ۲۳- قانون اصلاح ماده (۷۷) قانون شهرداری مصوب ۱۳۳۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی مصوب ۱۳۹۱/۵/۱ مجلس شورای اسلامی و ۱۳۹۲/۳/۱۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام